

Dr. Gömör Béla

125 éves
a Magyar Balneológiai Egyesület

125

Az egyesület 1945–2016 közötti története

BUDAPEST, 2016

125 éves a Magyar Balneológiai Egyesület

Dr. Gömör Béla

125 éves
a Magyar Balneológiai Egyesület

Az egyesület 1945–2016 közötti története

Budapest, 2016

Szakmai lektor: Dr. Géher Pál

© Dr. Gömör Béla

Kiadta a GMR Reklámügynökség Bt.

Készült a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány támogatásával

Nyomdai előkészítés: ARCUS STÚDIÓ, Vác

Nyomdai és kötetészeti munkák: MULTISZOLG Bt., Vác

ISBN 978-963-89701-4-5

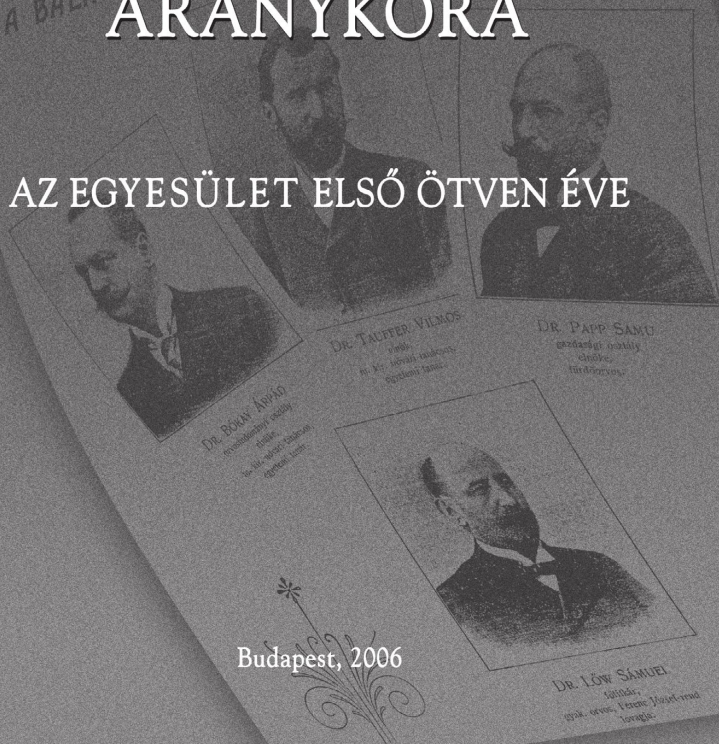
TARTALOM

Előszó	7
I. 1945-től 1966-ig	9
II. A MOTESZ tagegyesületeként (1966-1989)	16
III. Működés az egyesületi törvény alapján (1989-től napjainkig)	22
IV. Az Egyesület elnökei, főtitkárai	37
V. Rendezvények	46
VI. Folyóirat	52
VII. Balneológia a tan- és kézikönyvekben	57
VIII. Schulhof Vilmos és Ödön Emlékérem	60
IX. Tudományos tevékenység	63
X. Nemzetközi kapcsolatok	67
XI. A balneológia és a reumatológia viszonyának alakulása az idők során	72
XII. Rövid életrajzok	74
XIII. Irodalom	78

Dr. GÖMÖR BÉLA

A MAGYAR BALNEOLÓGIA ARANYKORA

AZ EGYESÜLET ELSŐ ÖTVEN ÉVE

Budapest, 2006

Éppen tíz évvel ezelőtt jelent meg „*A magyar balneológia aranykora*” összeállítás¹, melynek bemutatója 2006. augusztus 31.-én, csütörtökön volt a Semmelweis Múzeum könyvtárában, a Török utca 12-ben. A mostanival megegyező terjedelmű könyv, „*Az egyesület első ötven éve*” alcím szerint, az 1891-ben megalakult „*A Magyar Szent Korona Országainak Balneologiai Egyesülete*” félévszázados történetének igyekezett emléket állítani. Az alcím már sejtette, hogy egyszer a továbbiakról is szólni kell. Most, hogy az 2016-os évben az egyesület megalakulásának 125 éves évfordulóját ünnepeljük, szükségszerűnek tűnt az új kiadvány közreadása.

Paradoxon, de igaz, hogy a régebbi korokból könnyebb volt az adatokat összegyűjteni, mint a II. világháború utáni időszakból. Régebben kevesebb irat volt, de azokat hűségesen megőrizték. A háború vérvizátara után, majd a pártállami rendszer kialakulásától a rendszerváltozás koráig egyesületi irattár nem maradt fenn, sőt az utóbbi évtizedek kiszélesedett működésének dokumentumai is csak hiányosan lelhetők föl. Márpedig történetírás csak eredeti források alapján lehetséges! A mondhatni bölcsészeti jellegű kutatás, adatfeltárás nem hagyatkozhat szájhagyományokra, de még a másodlagos közlések sem teljesen biztonságosak. Ilyenek lehetnének az egyesület működéséről, rendezvényeiről szóló beszámolók az egyesületi folyóiratban. Sajnálatos módon ezek már a kezdetektől csak rapszodikusan és messze nem egységes tartalommal jelentek meg. Továbbá ebben a témakörben a világháló is igen limitáltan használható föl.

Technikai jellegű kérdés, de mégis itt kell kitérni rá. Hol lehetett végezni az egyesület történetének erről az időszakáról eredeti dokumentumokat találni? Szerencsés módon a Magyar Reumatológusok Egyesülete (MRE) irattára meg tudott őrizni a szakszervezet keretei közötti közös reumatológus-balneológus „egyesületi” életből iratokat, de koránt sem teljességgel. Magának az Orvos- Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének (a nyilvánvalóan igen bőséges) iratanyagáról sem a mai szakszervezet, sem a Fővárosi Levéltár egyál-

talán semmit sem tud! Az 1966 utáni évek első szakaszával jobb a helyzet. Ugyanis a MOTESZ egykori titkárságvezetője, dr. Horn József mintaszerűen járt el a dokumentumok rendszerezett tárolásával, s mikor már nem is dolgozott a MOTESZ-ben, szerződtetése révén, a lakásán (!) tárolta az iratanyagot, majd még életében a több dobonyi mennyiséget leadta a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár, Levéltárnak. Ami a balneológiai egyesülettől a MOTESZ-be beérkezett, az mind megtalálható. Az egyesület korábbi vezetői – talán megérthető módon – túlnyomórészt nem őrizték meg az általuk szerkesztett és kibocsátott egyesületi iratokat.

Az elmondottakból következően – bár a szerző igyekezett minden elérhető irattári, levéltári, könyvtári adatot felkutatni – a magyar balneológusok egyesületének elmúlt hét évtizedes működése nem idézhető föl a maga teljességében, és az is előfordulhat, hogy pontatlan adatok szerepelnek.

Minden esetre kinyilvánítom köszönetemet azoknak, akik igyekeztek a kutatásban segítségemre lenni: Bender Tamás, Bozzay Mariann, Csermely Miklósné, Domján Lajos, Fluck István, Géher Pál, Gyarmati József, Horváth Remény, Kapronczay Katalin, Polner Kálmánné, Sándor Istvánné, Somogyi Katalin, Szalma Márta, Szűcs Klára.

A szerző

*A 40. oldalon látható fénykép forrása a Magyar Nemzeti Múzeum.
Néhány régi portrét Cserba Aurél készített.
Köszönet a segítségükért!*

Hogyan alakult az egyesületi és balneológiai szakmai élet a világháború befejeződése után? Nyilvánvalóan először az élet sokkal fontosabb területein volt szükség az újraindulásra. De mégis már 1945. április 16-án (!) a szakszervezeten belül megalakult a „*Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport*”. Elnök Schulhof Ödön, főtitkár Chatel Andor. Ez a sietség nyilvánvalóan a szakmai szeretet, a tenni akarás jele és máris keresték a még meg sem kezdődött új társadalmi életben a működés és a forma lehetőségét. Ez még nem az OEDSZ (Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete) volt, mert az csak 1949-ben, két szakszervezeti csoport egyesüléseként jött létre. Az egészségügyi szakszervezeti mozgalmat 478 oldalon összefoglaló történeti kötetben nem sok teret szenteltek az orvosok tudományos csoportjaira. A kezdetekről ez olvasható: „*A mintegy 65 különböző szakorvosi egyesület többsége a felszabadulást követő egy-két évben fokozatosan beolvadt a szakszervezetbe. Egyes szövetségek szabályos közgyűlést tartva határozták el a szakszervezetbe történő beolvadásukat.*”² Tételelesen föl is sorolják a már 1945-ben működő 17 szakcsoportot, a fent említett vezetőink nevének megadásával.³

De az állampárti, Rákosi rendszer teljes hatalomgyakorlásáig párhuzamos működésre is adódhatott példa. „*A magyar egyesületi szabályok lehetővé tették, hogy bizonyos idő után a Belügyminisztérium kimondja a nem működő egyesületek feloszlását. Az 1946-47-es években – sőt később is – folyamatosan került sor ezen társaságok működési engedélyének a bevonására.*”⁴ Az e tárgyban idézett mű egy helyen meg is adja a vonatkozó rendelet számot: 165/1945. sz. BM., – de azt is rögzíti, hogy „*30-40 egyesület még 1947-ben sem kapta meg a régi egyesületet megszüntnek nyilvánító okmányt.*”⁵

Nos, jogosan föltételezhető, hogy az 1945 előtti Országos Balneológiai Egyesület (OBE) sokáig (vagy soha?) nem kapott ilyen okmányt. Ugyanis, ahogy a „*A magyar balneológia aranykora*”-ban már említésre került, levéltári dokumentum tanúskodik az OBE

háború utáni megnyilvánulását jelző, 1947. december 4-i Igazgatótanácsai üléséről. Ezt helyileg az Üllői út 26-ban működő Gyógyszer-tani Intézetben tartották. Arra lehet következtetni, hogy Vámosy Zoltán miatt kerülhetett sor itt az ülésre. Ő 1920 és 1942 között volt az OBE elnöke, és 1920-1938 között a gyógyszer-tani intézet igazgatója.

Sőt még későbbi jelenlétről is találhatunk példát! A Hajdúszoboszlói Hírek, demokratikus hetilap három alkalommal részletesen írt arról, hogy a Magyar Balneológiai Egyesület 1948. április 23-24.-én a helyi városháza közgyűlési termében tartotta meg 49. kongresszusát. Vámosy Zoltán nyugdíjas egyetemi tanár, elnök vezetésével „az ország leghíresebb reuma-szakértői” vettek azon részt. 20 előadás hangzott el. Dr. Geönczy József főjegyző számolt be a szoboszlói fürdő történetéről, amely éppen ekkor volt 25 éves. Schulhof Ödön a magyarországi gyógyfürdőről beszélt. Nemes Jenő György szanatóriumi főorvos reumakutató intézet azonnali felállítását tartja szükségesnek Szoboszlón. Ardó Sándor szoboszlói fürdőorvos a hajdúszoboszlói gyógyvízzel végzett ivókúrák során nyert tapasztalatairól beszélt. Chatel Andor magántanár megállapította, hogy a reuma-kutatás terén vannak lényeges eredmények. Minderről filmhíradó

Hajdúszoboszló
1948

részlet is beszámolt – melyből sikerült kivágni egy álló képet, ahol a résztvevők koszorúzás előtti pillanatban állnak egymás mellett.

Szó szerint ez hangzott el a filmhíradóban: „Az Alföld egyik legjobb gyógyforrás fürdője Hajdúszoboszló, európai hírnevű lett. Legutóbb itt tartották kongresszusukat a balneológusok is. A fürdőváros a gyógyítás nagy feladatait szolgálja. Ivókútjainál, iszapfürdőjében, kádfürdőiben a gyógyulást keresők ezrei találnak enyhülést. A nyári örömek kedvelőinek napfényes strand, mesterséges hullámfürdő és számos gyermekmedence áll rendelkezésére.” – Nos, hogy a háború előtti OBE „túléléséről” van szó, az vitathatatlan, már csak Vámossy professzor szerepe miatt is, de persze a zsurnalisztika nem pontosan idézett, hiszen akkor még nem Magyar, hanem Országos volt a balneológiai egyesület neve.

A másvilágra távozott tanúktól már soha nem fogjuk megtudni, hogy milyen lehetett az a tudományos (egyesületi) élet ezekben a nehéz években, amikor balneológus elődeink párhuzamosan két he-

Állásfoglalás

T.

NOTESZ Titkársága Vezetőjének

Budapest I
Apród u. 1.

F.é jan.13-iki le eleükre külföldi utazásom miatt c
most tudok válaszolni, ezért elnézésüket lérem. A kívánt adatszolgá
sra a következőkben tudok válaszolni:

A Magyar Rheumatológusok Egyesülete alapítási évének
1920-t tekintjük, ekkor alakult meg a Magyar Orvosok Rheuma Egye
sülete. Működését 1945-ig folytatta, ebben az évben a Magyar Orvo
Szabad Szakszervezete Rheumatológiai, Füüdőorvosi és Fizikoterápiá
Szakcsoport folytatta azt a tudományos és egyéb szakmai munkát,
mely a rheumatológia tárgyköréhez kötött. Ebben a szakcsoportban
folytatták tevékenységüket a régi Országos Balneológiai Egyesület
orvos tagjai is. A jelenlegi egyesület megalakulásának időpontja:
1966 március 18.

Az Egyesület szaklapja:
Rheumatológia, Balneológia, Allergológia címmel negyedévenk
jelenik meg, főszerkesztő: prof Dr Farkas Károly.

Budapest, 1967. febr. 2.

kiváló tisztelettel

/dr Richter András/

lyen üléseztek. Bár az 1948-as fotó tanúbizonysága szerint, Schulhof Ödön, a „szakszervezetiek” elnöke jelen volt az OBE hajdószoboszlói rendezvényén. Bízunk benne, hogy barátságosan, kollegiálisan, intelligensen tudták túlélni ezeket az átmeneti éveket!

Tehát a „*Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport*” működött, és a MOTESZ 1966-os létrejöttéig, – ha nem is az addig megszokott egyesületi szinten, de biztosította a szakmai csoportok életét. Elnevezése eléggé torz és vegyes helyesírású. Fontosabb azonban a tartalmi utalás! Elmondható tehát, hogy a nagy múltú balneológiai egyesületünket és az 1928-tól működő reumatológiai egyesületet „összevonták”. A reumatológia, mint a belgyógyászat részét képező klinikai szakma és mindenféle más betegség kezelésére használható balneoterápia – ami még inkább elmondható az elnevezésbe bekevert fizikoterápiáról – egyesítése több mint egy évszázada húzódik végig szakmáink történetében. Mindezt bizonyítja a későbbiekben szüle

Egyébként az 1945 utáni, lassan megvalósuló átváltozások sorába tartozik az is, hogy a Budapesti Központi Gyógy- és Üdülöhelyi Bizottság még tovább működött ezekben az években. Mint tudjuk, a Bizottság 1934-ben állította fel a Rheuma- és Fürdőkutató Intézetet. Annak igazgatója mindvégig Belák Sándor a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Kórtani és Bakterológiai

Belák Sándor

Intézetét 1932 óta vezető egyetemi tanár volt. Amikor 1947. március 12.-én váratlanul elhalálozott – az intézet még működött. 1948-ban szűnt meg és működési körét az Országos Fürdőügyi Igazgatóság vette át. Téves az a közlés, következtetés, hogy a szakcsoportnak 1945-1966 között időnként változott volna az elnevezése. Az végig az említett „*Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport*” (rövidítve RFF) volt. Viszont balneológiai sovinizmussal megállapítható, hogy amikor – és ez volt az esetek túlnyomó többségében – kizárólag reumatológiai témákról volt szó, – akkor a Meghí-

M e g h í v ó

Az Orvosegészségügyi Szakszervezet Rheumatologus Szakcsoport
t u d o m á n y o s ü l é s é r e

1964 május 28.-án c s ü t ő r t ö k ö n este 8 órakor az
Országos Reuma és Fürdőügyi Intézet /II.Frankel Léo u.25.Lukács-f/
K l u b t e r m é b e n

T á r g y s o r o z a t :

- 1./ Dr.Siró Béla, Dr.Demény Péter, Dr.Rigó János.: /Debrecen/
Az új magyar izomrelaxans "Scutamil", "Scutamil-C" alkalmazása mozgásszervi betegségeknél.
- 2./ Dr.Balogh István, Dr.Strecker Ottó.: /Hévízfürdő/
Balneoterápia hatásának regisztrálása Combitionograph-al.

Budapest, 1964 május 3.

Szakcsoport Vezetősége

vón csak „Rheumatologus Szakcsoport” volt föltüntetve. Egyébként mai szemmel megdöbbentő, hogy a havi rendszerességgel sorra kerülő tudományos ülések csütörtökönként este 8 órakor kezdődtek! A szakcsoporti munka olyan rendszeres és előrelátó volt, hogy évi munkaterv is készült.

Meghívó 1964

A reumatológia és balneológia szakcsoporti együttlétének bizonyítékaiból, vagyis az iratanyagból a MBE irattárában semmi nem

J e g y z ő k ö n y v

a Reuma- Fürdőorvosi, Fizikoterapiás Szakcsoport 1956 III.21.-én
tartott Vezetőségi üléséről.

Tárgy: A Szakcsoport 1956 évi munkaterve.

Bevezetésben dr.Richter András főtitkár jellemzi a Szakcsoport életének és működésének fontosabb eseményeit az 1955 évben. Megállapítja, hogy az 1954-es Nagygyűlés óta a Szakcsoport életében visszaesés következett be. Ennek okául a tagság érdeklődésének csökkenését és az utánpótlás hiányát jelöli meg. Az érdeklődés csökkenése megmutatkozott a bejelentett tudományos előadások számában. A tagság legnagyobb része vagy az ORFI-ban, vagy a Rendelőintézetekben dolgozik és tudományos munkásságát ezen intézetek előadói ülésén jelenti be. A szakcsoport továbbképző működése is hanyatlást mutat, mert a továbbképzés szervezését és irányítását a központi orvos-továbbképző intézet és az O.R.F.I- vette kezébe. A ~~XXXXXXXX~~ szakmai működés megjavítására vonatkozó erőfeszítései a Szakcsoportnak gyakran eredménytelenül végződtek, mert az egészségügyi igazgatás a szakcsoport tagok javaslatait nem vette figyelembe. Felkéri a vezetőséget, hogy a munkatervet úgy állítsák össze, hogy ezen hibákat megfelelően ki tudják küszöbölni. A munkaterv pontjai a következők:

1./ A Vezetőség újválasztása. Addig amíg az újválasztás megtörténik az elnöki teendők ellátásával Chatel Andor dr.-t bizza meg a vezetőségi ülés. A volt vezetőségi tagokból /Fischer Antal dr, Pártos Alice dr, Schulhof Ödön dr, Elek Sándor dr,/ alakított bizottság készítse elő a jelölés munkáját.

Részlet 1956.
március 21.
jegyzőkönyvből

található. Ugyanakkor az MRE irattárában rendezetlen formában sok nélkülözhetetlen irat lelhető föl. Úgy tűnik ezek jobbára Richter András, hosszú időn át főtitkár jóvoltából őrződtek meg. Különben is – a minisztériummal és a szakszervezettel történő levelezést kizárólag ő végezte, dicséretes szorgalommal és precizitással. A kor követelményeinek megfelelően szakmai leveleiben sokszor „*elvtársi üdvözléssel*” felkiáltással búcsúzott. Az iratanyagban találhatóak az ő előadás összefoglalói, melyek 1946. december 8.-ra, majd 1948. június 28.-ra és még további dátumokra datálódnak. Ezek közül egy alkalommal, az 1955. decemberi ülésen érintett balneológiai témát: „*Fizikális és balneáris kezelések hatása a vérsavó és a vizelet mukoid anyagaira*”. Az RFF összes tudományos ülésének föllevenítésére semmi esély nincsen, de balneológiai szempontból szükségtelen is.

A szakcsoport 1954-ben és 1960. december 1.-4. között tartott Nagygyűlést. Amíg Richter főtitkár az éppen megindult Rheumatologia – Balneologia – Allergologia folyóirat 1960 évi 2. számában a 128. oldalán a „Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport” nagygyűlése alkalmából tett közze fölszólítást előadások bejelentésére, – a következő évben a 2. szám 126-127. oldalán megjelentetett beszámolójában már saját maga csonkította a szakcsoport nevét: „*A Rheumatologus Szakcsoport 1960 évi Nagygyűlésének két témája volt.*” Igaz, már csak ezek a főtémák – rehabilitáció, extraarticularis rheumatizmus – is szinte kizárólag főleg reumatológiaiak, bár voltak a fürdők és szanatóriumok szerepével foglalkozó előadások is.

Felhívás a Szak-
csoport 1960-as
Nagygyűlésére

*

A Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport 1960. dec. 1-től 3-ig, Budapesten Nagygyűlést rendez nemzetközi jelleggel. A Nagygyűlés fő témái:

1. A mozgásszervi betegek rehabilitációja.
2. Az extraarticularis rheumatizmus pathológiája, terapiája és prevenciója.
3. Szabadon választott témák.

Az előadások bejelentésének határideje 1960. július 1. A bejelentéshez — idegen nyelvű összefoglalók részére — rövid kivonatot *kell* mellékelni. A bejelentéseket a Szakcsoport főtitkára: Richter András dr. címére (Budapest, II., Frankel Leó u. 17/19.) kérjük beküldeni.

Egy anonim tudósítás a folyóirat 1965. májusi számából, ahol a szakcsoport nevéből megint hiányzott a balneológia: „*A Rheumatológus Szakcsoport 1965. IV. 29.-én tartotta meg tudományos ülést. Chatel Andor dr. elnök megnyitójában megemlékezett*” Elhalálózása nyomán méltatásra kerültek dr. Csomor Benő hajdúszoboszlói fürdőorvos érdemei, aki töretlen energiával küzdött a szoboszlói gyógyvíz adottságainak optimális kihasználásáért.

1966 öröndetes eseménye volt, hogy életre hívták a Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetségét, a MOTESZ-t. Az előző időszakban, a szakcsoportok idejében, szinte megszaktak a nemzetközi kapcsolatok a külföldi tudományos társaságokkal. A MOTESZ adminisztratív felügyeletet látott el, de pozitív változást hozott a külkapcsolatok területén és kongresszus-szervezői támogatást nyújtott.

És így eljött a szétválás, a kényszer házasság megszüntetésének az ideje. 1966. március 18-án, még az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Rheuma- Fürdőorvosi- Fizikotherápiás Szakcsoportjának (így írták, lásd jegyzőkönyv) vezetőségi ülésén, a megjelent tagok (abc szerinti sorrendben: Bakos László, Borsos László, Chatel Andor, Farkas Károly, Pártos Alice, Richter András, Riesz Ede és Schulhof Ödön) elhatározták, hogy „megalakítják a Magyar Reumatológusok Egyesülete”-t, kéri az Egészségügyi Minisztériumtól a nyilvántartásba

A Szakcsoport
szétválása

vételt. Mindez nyilvánvalóan a fölsimert lehetőség jegyében és jó hamar történhetett meg, hiszen a MOTESZ csak 1966. április 26-án alakult meg. Eldöntötték, hogy a vezetőségválasztó közgyűlésig a szakcsoport eddigi vezetősége ügyintéző és képviselő szervként tovább működik. Érdekesség, hogy kijelölték a delegáltakat a MOTESZ alakuló közgyűlésére, akik között a nyolc „alapító” közül hárman voltak, és az akkor 77 éves Moll Károly Hívzról.

J e g y z ő k ö n y v

Pelvéve az Orvos- Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Rheuma- Fürdőorvosi- Fizikotherápiás Szakcsoportjának Vezetőségi ülésén
1966 március 18.-án.

Jelen vannak: Dr. Bakos László Dr. B. Pártos Alice
Dr. Borsos László Dr. Richter András
Dr. Chatel Andor Dr. Riesz Ede
Dr. Farkas Károly Dr. Schulhof Ödön

1. A jelenlévők elhatározzák, hogy megalakítják a Magyar Reumatológusok Egyesületét.
2. A jelenlévők elfogadják a mellékelt alapszabályt.
3. A megalakuló Egyesület az Egyesület vezetőségválasztó közgyűlésig - ügyintéző és képviselő szerveként a szakcsoportok eddigi vezetőségének szűkebb tisztikarát rendeli el, névszerint az alábbiakat:
Elnök: Dr. Chatel Andor, Alelnök: Dr. Pártos Alice
Titkár: Dr. Richter András
Tagok: Dr. Bakos László Dr. Borsos László
4. A jelenlévők elhatározzák, hogy kéri az Egészségügyi Minisztériumtól az Egyesület nyilvántartásba vételét és az alapszabály jóváhagyását.
5. A megalakuló Egyesület kinyilvánítja, hogy létre kívánják hozni a Magyar Orvostudományi Egyesületek Szövetségét, s annak tagja kíván lenni.
6. A jelenlévők a MOTESZ küldött közgyűlésére az Egyesület képviselőit az alábbi küldötteket választják meg:
Dr. Chatel Andor Dr. Pártos Alice
Dr. Richter András Dr. Moll Károly

Budapest, 1966 III. 18.

Miniszterialás
az Egyesület titkára

Chatel &
az Egyesület elnöke

II. A MOTESZ TAGEGYESÜLETEKÉNT (1966-1989)

A reumatológusok önálló útra térése miatt, szinte kényszerítő erő dolgozott, az újbóli, önálló balneológiai egyesület létrehívására – noha a szakemberek mindkét helyen majdnem teljesen ugyanazok voltak. A Magyar Balneoklimatológiai Egyesület 1966. december 17-én tartotta alakuló közgyűlését, amelyen 70, a belépési nyilatkozatot kitöltő tag vett részt. Tetten érhető, hogy ezek közül, jómagammal együtt ma 17-en vannak az élők sorában. Elnök Frank Miklós, főtitkár Kérdő István lett, az alelnökök Farkas Károly, Papp Ferenc, Vadász Gyula. Egyáltalán nem elítélendő, sőt pozitív jelenség, hogy a klimatológia ilyen hangsúlyos lett, és az egyesület nevébe is bekerült. Ennek persze egyértelműen személyi oka volt. Kérdő István, mint gyakorló belgyógyász óriási lelkesedéssel foglalkozott a kérdéskörrel és az ORFI-nak ez idő tájt Biometeorológiai Osztálya is volt, Örményi Imre vezetése alatt. Egyébként racionálisan és teljesen a háború előtti OBE mintájára, az új egyesületben azonnal három szakosztály is szerveződött.

Orvosi szakosztály:

elnök Schulhof Ödön, titkár Bakos László

Klimatológiai szakosztály:

elnök Páter János, titkár Örményi Imre

Gazdasági szakosztály:

elnök Székely Miklós, titkár Mihály Dezső.

Minderről a folyóirat is röviden hírt adott 1967 májusában, a 128. oldalon: „Megalakult a Magyar Balneo-Klimatológiai Egyesület. Elnöke Frank Miklós dr., főtitkára Kérdő István dr. lett.”

A folyóirat 1967. február 1. szám 64. oldalának tájékoztatása szerint: „1966. október 6-án tartotta vezetőségválasztó közgyűlését a Magyar Rheumatológusok Egyesülete. A választó közgyűlés melegen ünnepelte Chatel Andor dr.-t, aki 10 éven át vezette az egyesület jogelődjének, a Szakcsoporthoz ügyeit.” Innen tudhatjuk meg újra bizto-

san, ki töltötte be a közös szakcsoport elnöki tisztét. E sorok írója is részt vett ezen a több mint 50 évvel ezelőtti rendezvényen is, mint alapító MRE tag. Az új reumatológiai egyesület első vezetőségében – nyilvánvalóan a szakcsoporti szétválás tompításának jegyében, olyan alapvetően balneológusok szerepelnek, mint de Chatel Andor, Barla Szabó Sándor és Szabó József Harkányból, Kun Károly és Szalay Károly Hajdúszoboszlóról, valamint a fizikoterápia nagymestere Irányi Jenő, sőt az OGYFI főigazgatója, Vadász Gyula is.

A MOTESZ első rendes küldöttközgyűlését 1966. október 22-én tartotta meg. A főtitkári beszámolóból kiderül, hogy a minisztérium 26 szakcsoport és 4 akadémiai társaság egyesületté való alakulását engedélyezte, és az elnökség ezek felvételi kérelmét jóváhagyta. A tagegyesületek száma, az 1990-ig tartó periódusban, 1985-re érte el a 61-es maximumot.⁶

Első éveiben a MOTESZ az Apród utca 1-3 alatti műemlék épületben, Semmelweis Ignác szülőházában kapott szálláshelyet. A klasszicizáló, későbarokk stílusban épült ház az 1810-es tabáni tűzvész idején elpusztult, és copfstílusban építették újjá. A második világháború idején már lakatlan épületet 1962-1964 között felújították, kibővítették és itt kezdte meg működését a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum.

Nem is szorosan egyesületi hír, de érdekes szakmai kordokumentum található a MOTESZ-nek beküldött úti jelentések között. Éliás László és Irányi Jenő 1966. október 17-20 között Drezdában részt vettek a Physiotherápiás Társaság 5. kongresszusán. Figyelemre méltó, nálunk azóta is elképzelhetetlen faktum – hogy Berlinben Physiotherapia Klinika működött, hiszen a kongresszus elnöke annak igazgatója volt. A beszámoló ámulattal és mellékletekben részletezve leírja, az NDK-ban létező physiotherápiás szakképesítést. Lényege – a későbbiekben ismertetésre kerülő hazai változattal nagymértékben megegyezően! – hogy hosszú belgyógyászati, majd sebészeti (benne ortopédia és nőgyógyászat) klinikai gyakorlat után, másfél év fizikális és dietetikai munkakör, féléven át munka gyógyhelyen volt szükséges. Vizsga nem történt, csak a munkahelyi teljesítés volt szükséges, – de természetesen ez csak a fegyelmezett viszonyok miatt lehetséges, nálunk kivitelezhetetlen lenne.

„Hosszú hallgatás után újra van a balneológia és klimatológia ügyének szószólója. Egyesületünk – a nagy múltú Országos Balneológiai Egyesület jogutódja – megkezdte működését” ... „Elvégzett munkánk dokumentálására adjuk ki évkönyvünket” – szögezi le Frank Miklós,

elnök, kandidátus a Magyar Balneoklimatológiai Egyesület 1967-es kiadványának előszavában.⁷ Az ÉVKÖNYV-et Mihály Dezső titkár szerkesztette, mint a következő, 1968-ben kiadottat is. 250 példány keletkezett, 180 stencilezett oldallal. Mivel a könyvtárakban csak ez a két évfárat található meg, arra lehet következtetni, hogy több évkönyvet nem produkált az egyesület. Évkönyvnek, mint ahogy a nevében is benne foglaltatik, évente kellene megjelentetni. De ez csak 1916-ig volt így. Aztán, eléggé elítélhető módon, csak 1941-ben jelent meg komoly formátumú egyesületi kiadvány, de sokat jelentenek az 1967 és 1968-as gyöngébb minőségű kiadványok is. Érdekes, hogy az Évkönyvek közlik a 146-os tagnévsort, melyben megtalálható – az e kötetben említésre kerülő sok ismert név mellett – Aczél György, akkor egészségügyi minisztériumi főosztályvezető, később miniszterhelyettes és Debrőczy Tibor, a Balatonfüredi Állami Szívkórház igazgató főorvosa is.

Mai szemmel furcsaság, hogy az 1966-os, 1967-es megalakulási években a balneológiai egyesület, a taglétszámot tekintve jobban állt, mint a reumatológiai társa.

A tagsági létszám alakulása:

	Balneoklimatológiai	Reumatológiai
1967:	146	142
1968:	161	149
1969:	164	149

Az első, 1967. március 22-i előadó-ülés mutatja, hogy ekkor már „igazi” balneológiai programot szerveztek. Frank Miklós: A hazai balneológiai kutatás újabb eredményei, Kérdő István: A bioklimatológiai kutatások kérdései, Papp Ferenc: Hazánk meleg gyógyvizei, különös tekintettel az újabbakra. Az előadás a II. világháború óta történt mélyfúrások eredményeképpen létesült 82 kútról szólt. Az új vezetés továbbra is nagy erővel dolgozott, és egy év alatt hét előadó-ülésre került sor.

A munkához látó MOTESZ körlevelére adott válaszból tudható meg, hogy 1967-ben Frank elnök és Kérdő főtitkár aláírásával javaslatokat tettek orvostudományi kutatási témákra, s közöttük volt: „szulfát anyagcseréjének vizsgálata fürdő és ivókúra alkalmazása során” és „balneoterápia hatása a porcra és kötőszövetre”.

Kritikai megjegyzésnek vehető, pedig csak tényrögzítés, hogy a „közös” folyóirat 20 éve alatt csak eddig, tehát kilenc éven át ol-

vashatóak – hébe-hóba – balneológiai egyesületi hírek. Ezután már csak a reumatológiai egyesületi életről történt híradás, balneológiát illetően csak külföldi kongresszusi beszámolókat, könyvismertetéseket közölt Farakas Károly főszerkesztő, kivéve a lentebb következő egyik közös egyesületi rendezvényről szóló 1979-es beszámolót.

Köreinkben ritkaság, hogy egy program eredeti formájában fellelhető és így fakszimilében tudjuk közölni. Belőle az 1968. augusztus 31-én, az ORFI-ban sorra került egész napos tudományos ülés tematikája részleteiben tanulmányozható.

1971-ben elhalálozott Frank Miklós, a háború utáni első valódi balneológiai egyesületi elnök, akiről teljesen reálisan elismeréssel és hálával szólt a gyászjelentése. (Elnökök, főtitkárok listáját lásd a 37-ik oldalon)

PROGRAM

- de. 9 óra **Dr. Tarnóczy Mária főorvos:** A rehabilitációs részlegben folyó balneo-physikai és egyéb speciális terápiás eljárások ismertetése. (Film bemutatással)
- de. 11 óra Elnöki megnyitó. Tartja: **Dr. Frank Miklós**
Dr. Karácsony István - Bartos Attila: Kapcsolat a meteorológiai elemek és a szülések napi száma között 10 év vizsgálatai alapján.
Dr. Váli Ferenc: A termoeroszol módszer mint fizio-fizioterápiás eljárás az idült légúti megbetegedések kezelésében.
Dr. Kessler Hubert: Barlangklimatológiai és barlangterápiás vizsgálatok lehetőségei a magyarországi barlangokban.
Dr. Kérdő István: Bioklimatológiai szempontok a gyógyhelyi tervezésben és a szanatóriumi gyógykezelésben.
Dr. Papp Ferenc: A Balaton-környék ásványvizeinek földtani adottságai.
- 13-15 óra Ebédszünet
- du. 15 óra **Dr. Dongó Pál:** Az Országos Balneológiai Egyesület munkássága.
Dr. Frank Miklós: Gyógyvizek a belgyógyászati terápiában.
Dr. Dellamartina Ferenc: Tonalometria a balneofizioterápiában.
Dr. Barla Szabó Sándor: A balneoterápiás hatás különös tekintettel a nyomóelemekre.

Az előadások időtartama 20 perc.
Hozzászólások, vita a délelőtti és délutáni ülések végén.
Hozzászólások ideje 3 perc.

Dr. Frank Miklós
elnök

Dr. Kérdő István
főtitkár

*Tudományos
konferencia
1968*

A Magyar Balneoklimatológiai Egyesület megrendülten jelenti, hogy a magyar balneológiai kutatás harcosa, fáradhatatlan szervezője, az Egyesület szeretett Elnöke

Dr. Frank Miklós

kandidátus

folyó évi április hó 5-én, életének 75-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt.

Temetése az Országos Gyógyfürdőügyi Igazgatóság halottjaként folyó évi április 16-án 15 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójából.

EMLEKÉT ÜRÜKRE MEGŐRIZZUK!

Budapest, 1971. április hó.

nyv 13

*Frank Miklós
gyászjelentése*

Az őt követő Kérdő István elnöksége alatti működésről semmilyen adat nem maradt fenn. Ezután, – Vadász Gyula pozíciójának tulajdoníthatóan – egészen más egyesületi működési atmoszféra következett. Akkor ő országunkban, mint minisztériumi főtisztviselő és fürdőigazgatósági vezető a gyógyfürdők ügyeinek minden vonatkozásában teljhatalommal rendelkezett. Az egyesület egyértelműen a hatóság irányítása alatti szerveződésként létezhetett. Nyilvánvalóan Vadász Gyula inspirációjára változott meg 1977-ben az egyesület neve és maradt ki belőle a tényleg hangsúlytalanná váló klimatológia. Azóta viszont változatlan a név: Magyar Balneológiai Egyesület.

Az egyesület névváltozásai

1891

A Magyar Szent Korona Országainak Balneológiai Egyesülete

1920

Országos Balneológiai Egyesület

1945

Rheuma Fürdő és Fizikoterápiás Szakcsoport

1967

Magyar Balneoklimatológiai Egyesület

1977

Magyar Balneológiai Egyesület

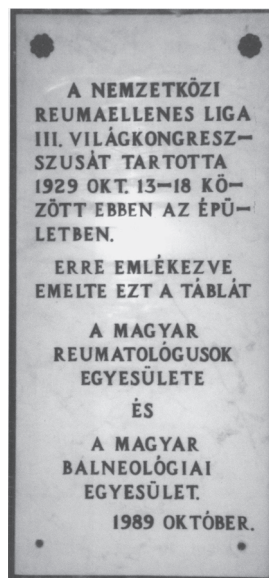
Ebben a periódusban önálló, jelentős egyesületi megnyilvánulás nem volt, a más társaságokkal közös rendezésüket a rendezvényeknél érintjük. Vadász Gyula váratlan elhalálása után következett Fluck István három elnöki periódusa.

1984. március 16-án a „*Belák Sándor emlékérem*” első alkalommal történő átadására a Gellért szállóban került sor. Az emlékérmet a MRE alapította, de mivel a díjazott de Chatel Andor hosszú időn át a Gellért fürdőben működött, és mindkét szakterület elismert képviselőjének számít, a rendezvényt a két egyesület közösen vállalta. A szakma doyenjének számító 82 éves díjazott előadásának címe: „*A reumás betegségek kórélettani értelmezése Belák Sándor professzor szerint, 40 éves távlatból szemlélve*”.

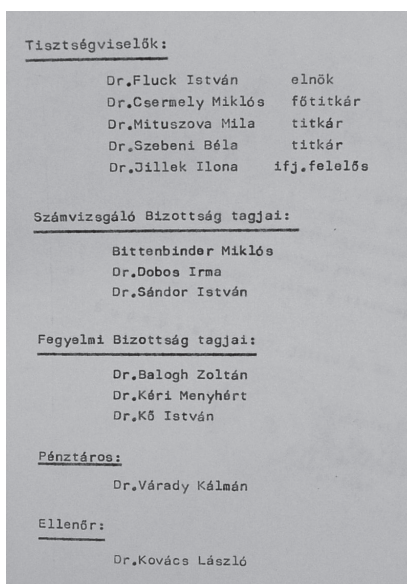
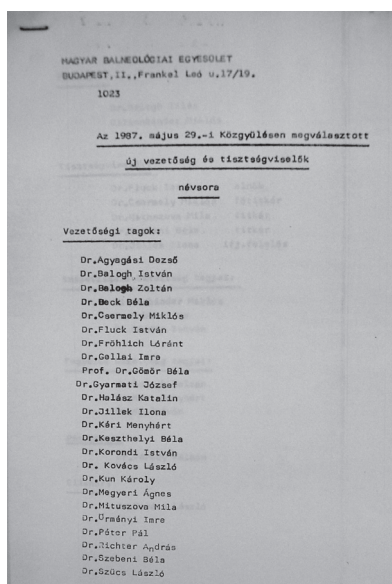
Az 1987-es tisztújító közgyűlésre Hajdúszoboszlón, a fürdő jubileuma alkalmából ott tartott tudományos ülés keretében került sor. A választási eredmény jegyzőkönyve fennmaradt az utókor számára. Több érdekesség is leolvasható a vezetőség összetételéből:

1. a listás szavazás módszerével, nyilvánvalóan helyes szakmapolitikai célt szolgálva, többen hivatali helyük miatt kerülhettek a vezetőségbe: Országos Fürdőigazgatóság vezetője (Beck Béla), Danubius Rt. vezérigazgatója (Gellai Imre), ORFI főigazgatója (Korondi István), MRE elnöke (Gömör Béla)
2. két meteorológus (Kéri Menyhért, Örményi Imre) is tagja lett a vezetőségnek
3. a vidék képviselője csak 33%-os volt (momentán 65%)
4. Richter András 76 éves korával került be a vezetőségbe.

1989. október 13-án a MRE javaslatára, a Magyar Balneológiai Egyesülettel közösen márvány emléktáblát állítottunk föl a Gellért fürdő előcsarnokában, a 60 évvel ezelőtti esemény emlékére, amikor e helyen rendezték meg az International League Against Rheumatism (ILAR) első kongresszusát. (Sajnálatos módon, szerénységből mi beszámítottuk a két kisebb rendezvényt is, melyek előkészítő ülések voltak, és így az emléktáblán a III. szám látható, holott az 1929-es budapesti kongresszust mindenütt I.-ként említik.)⁸

Emléktábla

<< Az 1987 májusában megválasztott vezetőség

< Tisztségviselő rész

III. MŰKÖDÉS AZ EGYESÜLETI TÖRVÉNY ALAPJÁN (1989-TŐL NAPJAINKIG)

Kérelem
az egyesület
nyilvántartásba
vétele

A rendszerváltozás apró részeként az egyesületeknek új nyilvántartásba vételre volt szükségük. A MBE folyamodott is ezért és 1989-ben a Bíróság 577. szám alatt nyilvántartásba vette, mint társadalmi szervezet. Megjegyezzük, a MBE frissebb volt, mint az MRE, miután az utóbbi a 639-es nyilvántartási számot kapta meg.

MAGYAR BALNEOLÓGIAI EGYESÜLET
1027 BUDAPEST, II., Frankel Leó u. 17-19.

Tisztelt Fővárosi Bíróság!

A 6. Pk. 60628/1. sz. Végzésre hivatkozással bejelentem, hogy az 1891-ben alapított Magyar Balneológiai Egyesületnek az 1977-ben módosított, s az egészségügyi miniszter által 70.215/1977. sz.a. jóváhagyott alapszabálya változatlanul érvényben van.

Az Egyesület képviselőitőre jogosult személyek:

dr. Fluck István elnök, 1026 Bp. Márvány u. 42.szem.sz.:1 410723 0219

dr. Csermely Miklós főtitkár, 1029 Bp. Súlyomvölgy u.14. 1 271204 0067

Az Egyesület székhelye: 1027 Bp. II. Frankel Leó út 17-19.

Kérem a tisztelt Fővárosi Bíróságot, hogy a Magyar Balneológiai Egyesületet az új nyilvántartásba bevezetni szíveskedjék.

Budapest, 1989. nov. 20.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG
FÖLADATOK
Beérkezett:
1989. 11. 23
PÉLDANY
MELLÉKLET
FÖLADATOK
UTÓBBI

Tisztelettel:

Dr. Csermely Miklós
főtitkár

Fővárosi Bíróság

6.Pk. 60 628/2 szám

Ártesitem, hogy a Fővárosi Bíróság az egyesületekről szóló 1970. 35.tvr. alapján az Egészségügyi Minisztérium által nyilvántartásba vett Magyar Balneológiai Egyesület szervezetet a társadalmi szervezetek bírósági nyilvántartásába 577 nyilvántartási szám alatt bevezette.

A szervezet székhelye: 1027.Budapest, Frankel Leó u.17-19.

Működési köre: egészségügyi

A képviselő neve: dr.Fluck István 1 410723 0219

Lakcíme: 1026.Budapest, Márvány u.42.

Budapest, 1989. november 23.

dr.Almásy Mária s.k.
tanácselnök

A kiadvány hitelesítő

1992-ben a tisztújító közgyűlésen Bender Tamás bekerült a vezetőségbe és azonnal főtitkár is lett, vagyis egyesületi karrierje ettől a pillanattól számítható. Az akkori viszonyoknak megfelelően, az elnök mellett a főtitkár is jogosult volt az egyesület képviselőjére, ezért a személyi változást precízen be is kellett a bíróságnak jelenteni.

Bírósági
határozat
nyilvántartásba
vételtől

Magyar Balneológiai Egyesület
a Danubius Hotels címén
1138 Bp. Margitsziget

h e (

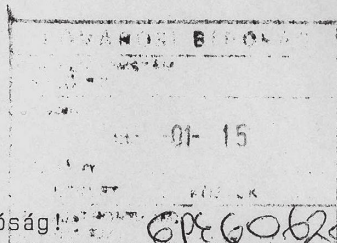
1/1993.

Hiv.sz.:6.Pk.60628/3.

Fővárosi Bíróság

Budapest V.

Markó u.27.

Tisztelt Fővárosi Bíróság!

Bejelentem, hogy az Egyesület képviselőjére jogosult személyek tekintetében 1993. január 1-től kezdődően az alábbi változás történt:

dr.Csermely Miklós főtitkár helyett az új főtitkár
dr.Bender Tamás. Címe: 1027 Bp.Frankel L.út 17-19.

Budapest, 1993. I.6.

Tisztelettel:

Dr. Fluck István
Dr.Fluck István
egyesületi elnök

Bírósági
határozat

1994. február 19-én bilkei Pap Lajos születésének centenáriuma alkalmából, ismét csak az MRE kezdeményezésére és rendezésében, a két egyesület közös tudományos ülésére került sor a Gellért szállóban, ahol a nagynevű előd működött. Majd emlékezőként, rokonainknak és leszármazottainak jelenlétében márványtáblát avattunk fel a fürdő előcsarnokában.

1997. május 30.: ekkor volt az utolsó alkalom, hogy a tisztújító közgyűlés kongresszustól függetlenül és így tavasszal kerüljön meg-

rendezésre. Elkezdődött Bender Tamás három cikluson át tartó elnöki működése. Az ő javaslatára Fluck Istvánnak tiszteletbeli elnöki címet szavaztak meg. 2002. nov. 22.-én már, mint ahogy azóta mindig, Nagygyűlés keretében került sor az új vezetőség és a tisztségviselők megválasztására. Ekkor lépett a főtitkári tisztségbe Horváth Remény, aki három cikluson át ott is maradt.

Bender Tamás, 1997 és 2011 közötti három elnöki periódusáról, illetve sokkal inkább a személyes aktivitása nyomán kialakult pozitív jelenségekről külön szót kell ejteni. Elmondása szerint, saját akarátán kívül, mint az ORFI-ban dolgozó reumatológust, egy adott pillanatban a fizioterápiás profilú M osztályra helyezték. Itt aztán Csermely Miklós osztályvezetése mellett elkötelezett híve lett a fizioterápiának. Ismeretlen területen előrehatolva, nagy szorgalommal elkészítette és 1999-ben megvédte *„A fizioterápiás kezelések élettani hatásainak vizsgálata”* PhD értekezését, méghozzá az ELTE élettani doktori iskolájában.

E sorok írójának véleménye szerint a hazai balneológia nem várt fejlődése három vonatkozásban is Bender Tamásnak köszönhetően következett be, nem csak az egyesületi életben, hanem a balneológia ágazatban in toto, – mondhatni a személyiség szerepe a történelemben keretében:

1. az egyesületi nagygyűlés, most már rendszeresen, évente megrendezésre került. S ami talán még fontosabb, látogatottsága folyamatosan növekedni kezdett, hangulata mindenkit magával ragadott. Ebben a minden területre való tematikai nyitottság is nagy szerepet játszott, de a meghatározó Bender elnök egyéni hangú szervezése és az ülések fesztelen, sokszor humoros hangulatú légköre lett.

2. nem csak saját tudományos karrierjét futotta be sikeresen, hanem sorra rávett, jobbára fiatalokat, rendszeres tudományos munkára a balneológia-fizikoterápia területén, a kellően magas impakt faktorú, külföldi tudományos cikkek megírására. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a magyar gyógyvizek fölértékelődtek, sorban valósulnak meg a tárgykörben a sikeres PhD védések és így a balneológia be tudott vonulni a hazai és a nemzetközi tudományos életbe.

3. Bender Tamás remek érzékkel vette észre a balneológiai nemzetközi tudományos élet lehetőségeit. Kétségtelen, hogy az ISMH messze nem olyan volumenű szervezet, mint a reumatológiában az

EULAR, pedig az csak az európai kontinensen illetékes. A Magyarországnak jó hírnevet hozó folyamat azzal alapozódott meg, hogy Bender Tamás sikeres ajánlatot tett az ISMH kongresszusának megrendezésére Budapesten. Erre nagyszerű körülmények között 2002 őszén sorra is került – és innentől kezdve nem volt megállás. Ugyanabban az évben a nemzetközi szervezet elnöki tisztét nyerte el, míg Géher Pál a pénztáros lett. Újraélesztésük nyomán 2010-ig maradtak tisztségükben. – A remek személyes törökországi balneológiai kapcsolatot realizálva, 2004 és 2011 között nyolc alkalommal került sor a két ország balneológusainak találkozóira. Két szerb-magyar balneológiai szimpóziumra is lehetőség adódott.

Bender Tamás 2005-ben egyetemi tanár lett a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi Karán, ahol az Ortopédiai Klinika keretei között Magyarországon először létesült fizioterápia tárgykörben ilyen pozíció. Sőt az is elfogadható, hogy az ő szakmai munkájának elismerése alapján született meg a döntés, hogy amikor 2011-ben újjászervezték a szakmai kollégiumok működését, a 62 szakma közé először került be a Balneológia.

Végül, a progresszív jelenségek megkoronázásaként Bender Tamás 2010-ben, a hazai tudományos életben példátlan témaválasztással, *„A bizonyítékokon alapuló hidroterápia és balneoterápia klinikai vonatkozásai”* értekezésének megvédésével megszerezte az MTA doktora fokozatot.

A kor megkövetelte, hogy az egyesületnek honlapja is legyen. Ez **www.balneologia.hu** megnevezéssel 2003. június 13-án kezdett üzemelni. Azóta igyekeznek az elkövetkező eseményeket és visszamenőleg több szakmai adatot az érdeklődők számára digitálisan elérhetővé tenni.

2011-től Géher Pál elnöknek és az új vezetőségnek az a nem könnyű feladat jutott, hogy az elért egyesületi eredményeket stabilizálja. Ez sikerült is, továbbá 2016-ban a legrégebb magyar szakorvosi egyesület 125 éves fennállásának megünneplésére többszintű program megszervezésére adódott lehetőség.

Utoljára, de nem utolsósorban az Alapszabályról. Tudnivaló, hogy az egyesületeknek jogilag az alapszabály szerint kell működniük. A balneológiai egyesület első ötven évét felidéző kötet fakszimilében tette közzé a 125 évvel ezelőtti alapszabályt. Tanulságos, de természetesen az azóta eltelt hosszú idő alatt, nem kevésbé a sűrűn megváltozó társadalmi-politikai okok miatt, az alapszabály-

nak is sokszor meg kellett változnia. Legutoljára a polgári törvénykönyv 2015-ös új rendelkezése kötelezte az egyesületeket bizonyos pontokban alapszabályaik megváltoztatására. Az alábbiakban a szolnoki közgyűlésen kialakított és bíróság által elfogadott, és így az érvényes alapszabály – közlésre fontosnak tartott részei tanulmányozhatóak.

1. §

1.) Az Egyesület

- a.) neve: Magyar Balneológiai Egyesület (Rövidített elnevezése: MBE)
- b.) székhelye: 1023 Budapest Ürömi út 56.
- c.) működési terület: Magyarország
- d.) pecsétje: köriratban Magyar Balneológiai Egyesület/Budapest 1891.

2. §

1.) Az Egyesület jogi személy.

- 2.) Az Egyesület – közgyűlésének döntése alapján – kapcsolódhat külföldi vagy belföldi szervezethez. Az Egyesület az Alapszabály módosításának időpontjában tagja a Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetségének, valamint az International Society of Medical Hidrology and Climatology és a World Federation of Hydrotherapy and Climatherapy szervezetének.

AZ EGYESÜLET CÉLJA ÉS TEVÉKENYSÉGE

3. §

Az Egyesület céljai:

- a.) a balneológiával és klimatológiával összefüggő orvosi, jogi, műszaki és gazdasági tudományok fejlesztése;
- b.) a tagok tudományos ismereteinek bővítése, tudományos munkásságának támogatása;
- c.) a balneológia és klimatológia módszerének terjesztése;
- d.) a balneológia és klimatológia hazai és külföldi eredményeinek terjesztése, az elért eredmények gyakorlati felhasználásának elősegítése;
- e.) szakmai folyóiratok, honlap és kiadványok szerkesztésével a magyar kutatási eredményeknek minél szélesebb körben, belföldön és külföldön való megismertetése.
- f.) együttműködés a balneológiával foglalkozó tudományos egyesületekkel és szervezetekkel
- g.) a balneológia képviselője nemzetközi szervezetekben.

4. §

Az Egyesület céljai elérése érdekében:

- a.) tagjai és vendégei számára rendszeres előadásokat, referáló- és vitauléseket, ankétokat, szimpóziumokat, vándorgyűléseket, nagygyűléseket, kiállításokat, nemzetközi konferenciákat és kongresszusokat rendez;
- b.) szakfolyóiratokat adhat ki, javaslataival és bírálataival segíti az orvostudományi, különösen a balneológiai és klimatológiai könyvkiadást;
- c.) figyelemmel kíséri a szakterületét érintő oktatási kérdéseket, javaslatokkal és bírálatokkal segíti azok megoldását;
- d.) szakterületét érintő kérdésekben megkeresésre véleményt nyilvánít, illetőleg javaslataival segíti az állami, civil szervek, az elektronikus és írott sajtó képviselőinek munkáját, azokkal rendszeres kapcsolatot tart fenn;
- e.) feladatai megoldása érdekében pályázatokat hirdethet, jutalmakat tűzhet ki, emlékérmeket és díjakat alapíthat;
- f.) tudományos kiállításokat rendezhet;
- g.) szükség szerint bevonja társadalmi munkájában mindazokat a szakembereket, akik felkészültségüknél fogva az egyesület célkitűzéseit elő tudják mozdítani;
- h.) olyan hazai és nemzetközi pályázatokon vehet részt, melyek céljai egybeesnek az Egyesület célkitűzéseivel.
- i.) az MBE közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, pártoknak anyagi támogatást nem nyújt, azoktól támogatást nem fogad el.
- j.) Az MBE gazdasági-vállalkozási tevékenységet csak a jelen alapszabályban meghatározott alapcél szerinti tevékenység megvalósítását nem veszélyeztetve végez.

AZ EGYESÜLET TAGJAI

5. §

1.) Az Egyesület tagjai lehetnek:

- a.) rendes tagok,
- b.) tiszteletbeli tagok,
- c.) pártoló tagok.

2.) Rendes tag lehet az egyesület tudományágának az az egyetem vagy főiskolát végzett művelője, vagy gyakorlati alkalmazója, továbbá minden olyan, az Egyesületet céljai elérésében támogató szakember, aki kötelezi magát az Egyesület alapszabályának megtartására, tagdíj megfizetésére, és felvételét írásbeli nyilatkozatban kéri, és az Egyesület tagjai sorába felveszi. A rendes tag tagfelvételi ügyében az Egyesület Vezetősége a tagfelvételi kérelemről soron következő ülésén. A Vezetőség a tagfelvételt nem tagadhatja meg, ha a tagfelvételi kérelem a jelen

alapszabályban foglalt feltételeknek megfelel. A felvett tagot a döntésről 8 napon belül igazolható módon értesíteni kell. Írásbeli igazolható módon történő kézbesítésnek minősül: pl. ajánlott vagy tértivevényes küldeményként, továbbá a tagnak az elektronikus levelezési címére történő kézbesítés, illetve közösségi oldalon létrehozott zárt csoport tagjai részére történő megküldés azzal, hogy a kézbesítés visszaigazolásra kerüljön (elektronikus tértivevény).

A felvételt megtagadó határozat ellen a kérelmező az Egyesület közgyűléséhez fellebbezhet.

- 3.) Tiszteletbeli tag lehet az a magyar vagy külföldi állampolgár, aki az Egyesület tudományágának valamelyikében kiemelkedő munkásságot fejt ki és kiemelkedő eredményeket ér el. A tiszteletbeli tagot az Egyesület Vezetőségének ajánlására a közgyűlés választja.
- 4.) Pártoló tagok az olyan jogi és természetes személyek, amelyek, illetve akik a balneológiai és klimatológia hazánkban való előbbre vitele céljából csatlakozni kívánnak, és akiket a Vezetőség pártoló tagul felvesz és akik az általuk vállalt pártoló tagsági díjat fizetik.

6. §

- 1.) Az Egyesület rendes tagjai jogait személyesen gyakorolják.
- 2.) A rendes tagokat egyenlő jogok illetik meg. Az Egyesület közgyűlésén minden tag részt vehet, tanácskozási, indítványozási és szavazati joga van, bármely tisztségre megválasztható.
- 3.) Az Egyesület rendes tagjait megilleti mindaz a kedvezmény, amit az Egyesület részükre biztosít.

7. §

- 1.) Az Egyesület tagjai kötelesek az alapszabály rendelkezéseit, valamint a közgyűlés határozatait megtartani és az Egyesület célkitűzéseit előmozdítani. Kötelesek a megállapított tagdíjat rendszeresen fizetni.

Az egyesület tagjai vagyoni hozzájárulásként tagdíjat fizetnek, amelyet a tagfelvételtől szóló döntést kézhezvételétől számított 15 napon belül, ezt követően legkésőbb az esedékességet követő év november 30-ig kell egy összegben, az egyesület házipénztárába vagy az egyesület bankszámlájára történő átutalás útján megfizetni. A tagdíj összege a 2015. évtől kezdődően legalább 3000,- Ft/év, nyugdíjas tag esetén 1000 Ft/év.

- 2.) A tiszteletbeli és pártoló tagok jogai és kötelezettségei a rendes tagokéval azonosak, azonban az Egyesület vezetőszerveibe nem választhatók és nem választhatnak. A tiszteletbeli tagot tagdíjfizetés nem terheli.

8. §

- 1.) A tagság megszűnik:

- a.) kilépéssel;
- b.) kizárással;
- c.) elhalálozással (jogutód nélküli megszűnéssel);

- 2.) A tag kilépési szándékát a főtítkárnak írásban tartozik, akár indokolás nélkül bejelenteni. A tagsági jogviszony a nyilatkozatának a Vezetőséghez történő megérkezése napján szűnik meg.

- 3.) A Vezetőség nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel kizárhatja az egyesület tagjai közül azt a tagot, aki jelen alapszabály rendelkezéseit vagy a közgyűlés határozatát súlyosan vagy ismételten sértő magatartást tanúsít.

Kizárható a tag akkor is, ha hat hónapon keresztül elmaradt a tagdíj megfizetésével. A tagdíj megfizetésének elmulasztása miatt a tag csak akkor zárható ki, ha a legalább hat hónapos mulasztás elteltét követően a Vezetőség írásban – póthatáridő tűzésével és a jogkövetkezményekre, azaz a kizárással történő figyelmeztetéssel – felszólította a tagdíjhátralék teljesítésére, mely felszólítás a póthatáridőn belül is eredménytelen maradt.

A kizárási eljárást bármely tag vagy egyesületi szerv kezdeményezésére a Vezetőség folytatja le. A kizárási eljárásban a tagot a Vezetőség ülésére meg kell hívni, azzal a figyelmeztetéssel, hogy a szabályszerű meghívása ellenére történő távolmaradása az ülés megtartását és a határozathozatalt nem akadályozza. Az ülésen biztosítani kell számára a védekezési lehetőséget. Az ülésen a tag képviselővel is képviseltetheti magát. A tag kizárását kimondó határozatot írásba kell foglalni és indokolással kell ellátni; az indokolásnak tartalmaznia kell a kizárási alappjául szolgáló tényeket és bizonyítékokat, továbbá a jogorvoslati lehetőségről való tájékoztatást. A Vezetőség a kizárásról szóló határozatot a tagkizárási eljárás megindulásától számított 30 napon belül meghozza és 8 napon belül igazolható módon közli az érintett taggal.

A kizárt tag a kizárást kimondó elsőfokú vezetőségi határozat ellen, a kézbesítéstől számított 15 napon belül az egyesület közgyűléséhez fellebbezéssel élhet. A közgyűlés a fellebbezés tárgyában a soron következő ülésén nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel dönt. A közgyűlés határozatát annak meghozatalakor szóban kihirdeti és 8 napon belül írásban, igazolható módon is közli az érintett taggal.

- A tag tagsági jogviszonya kizárás esetén a következő időpontokban szűnik meg:
- a) a Vezetőség döntése esetén a kézhezvételtől számított 15 napos fellebbezési határidő leteltét követő napon,
 - b) fellebbezés esetén, a közgyűlés kizárást helybenhagyó határozatának meghozatalával.

AZ EGYESÜLET TESTÜLETEI

9. §

Az egyesület testületei:

- a.) közgyűlés;
- b.) vezetőség;
- c.) Felügyelő bizottság;

KÖZGYŰLÉS

10. §

- 1.) Az Egyesület döntéshozó szerve a közgyűlés, a tagok összességéből alakul.
- 2.) A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik:
 - a.) az alapszabály módosítása;
 - b.) az egyesület megszűnésének, egyesülésének és szétválásának elhatározása;
 - c.) a vezető tisztségviselő megválasztása, visszahívása;
 - d.) az éves költségvetés elfogadása, a tagdíj megállapítása;
 - e.) az éves beszámoló – ezen belül az ügyvezető szervnek az egyesület vagyoni helyzetéről szóló jelentésének – elfogadása;
 - f.) a vezető tisztségviselő feletti munkáltatói jogok gyakorlása, ha a vezető tisztségviselő az egyesülettel munkaviszonyban áll;
 - g.) az olyan szerződés megkötésének jóváhagyása, amelyet az egyesület saját tagjával, vezető tisztségviselőjével vagy ezek hozzátartozójával köt;
 - h.) a jelenlegi és korábbi egyesületi tagok és a vezető tisztségviselők elleni kártérítési igények érvényesítéséről való döntés;
 - i.) döntés mindazon ügyekben, amelyeket a jogszabály és az alapszabály hatáskörébe utal.

11. §

- 1.) A közgyűlés rendes vagy rendkívüli. Rendes közgyűlést évenként.

A Közgyűlést az elnök írásban hívja össze igazolható módon az esedékességet 30 nappal megelőzően.

A meghívónak tartalmaznia kell az egyesület nevét és székhelyét; az ülés idejének és – akár a székhelytől eltérő – helyszínének megjelölését; és az ülés napirendjét.

A napirendet a meghívóban olyan részletességgel kell feltüntetni, hogy a szavazásra jogosultak a tárgyalni kívánt témakörökben álláspontjukat kialakíthassák. A döntést igénylő előterjesztéseket írásban szintén előre meg kell küldeni.

A közgyűlésen a szabályszerűen közölt napirenden szereplő kérdésben hozható határozat, kivéve, ha valamennyi részvételre jogosult jelen van és a napirenden nem szereplő kérdés megtárgyalásához egyhangúlag hozzájárul.

A közgyűlési meghívó kézbesítésétől számított, 8 napon belül a tagok az elnöktől a napirend kiegészítését kérhetik, a kiegészítés indokolásával. A napirend kiegészítésének tárgyában az elnök jogosult dönteni, melyről az elnök igazolható módon legkésőbb az ülést megelőző 3 napon belül értesíti a tagokat. Ha az elnök nem dönt vagy azt elutasítja, a közgyűlés a napirend elfogadásáról szóló határozat meghozatalát megelőzően külön dönt a napirend kiegészítésének tárgyában. A Közgyűlés ülései nyilvánosak.

2.) Rendkívüli közgyűlést kell összehívni:

- a) a Vezetőség többségi határozata alapján,
- b) ha a egyesület tagjainak egyharmada az ok és a cél megjelölésével ezt kéri,
- c) ha a bíróság ezt elrendeli,
- d) ha a egyesület vagyona az esedékes tartozásokat nem fedezi; továbbá ha a egyesület előreláthatólag nem lesz képes a tartozásokat esedékességgkor teljesíteni; vagy a egyesület céljainak elérése veszélybe kerül.

12. §

- 1.) Határozatképes a közgyűlés, ha azon a rendes tagoknak legalább fele jelen van. A közgyűlés megnyitását követően elsődlegesen meg kell állapítani a határozatképességet, vagyis az aktuális taglétszámhoz képest a megjelent és szavazásra jogosult tagok számát. A közgyűlés a napirendi pontok tárgyalását megelőzően egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással megválasztja a jegyzőkönyvvezető és két jegyzőkönyv hitelesítő személyét, valamint szükség esetén a kétfős szavazatszámláló bizottságot.
- 2.) Ha szabályszerűen összehívott közgyűlést határozatképtelenség miatt el kell halasztani, 30 napon belül ugyanezen tárgysorozatra összehívott közgyűlés a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes.
- 3.) A közgyűlés határozatait, beleértve az éves beszámoló elfogadásáról döntőt, egyszerű szótöbbséggel hozza.
- 4.) A közgyűlésen a jelen levők 3/4-es szótöbbséggel hozott határozata szükséges az alapszabály módosításához, illetve az összes szavazati joggal rendelkezők 3/4-es

mandátum többsége szükséges a egyesület megszűnése kimondásához és céljainak módosításához.

Szavazategyenlőség esetén a szavazást meg kell ismételni. Ha másodszorra is szavazategyenlőség áll fenn, akkor az előterjesztést elvetettnek kell tekinteni. Titkos szavazást rendelhet el a Közgyűlés az elnök előterjesztésére vagy a tagok egyharmadának kezdeményezésére. Személyi kérdésekben a szavazás minden esetben titkosan történik.

A határozat meghozatalakor nem szavazhat az,

- a) akit a határozat kötelezettség vagy felelősség alól mentesít vagy a jogi személy terhére másfajta előnyben részesít;
- b) akivel a határozat szerint szerződést kell kötni;
- c) aki ellen a határozat alapján pert kell indítani;
- d) akinek olyan hozzátartozója érdekelt a döntésben, aki a jogi személynek nem tagja;
- e) aki a döntésben érdekelt más szervezettel többségi befolyáson alapuló kapcsolatban áll; vagy
- f) aki egyébként személyesen érdekelt a döntésben.

5.) A Közgyűlés, Vezetőség, Felügyelő Bizottság üléseiről minden esetben jegyzőkönyv és nyilvántartás készül, amelyből megállapítható döntéseinek tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számaránya (ha lehetséges személye). A jegyzőkönyvet és a nyilvántartást, mint a határozatok nyilvántartását szolgáló okiratot, lefűzve és sorszámozva kell az Egyesület iratai között megőrizni.

A Közgyűlés a döntéseit, a döntés időpontját követő két héten belül írásban – igazolható módon – közli az érintettekkel.

Az Egyesület a közgyűlési határozatainak összefoglalását a nyilvánosság keretében www.balneologia.hu honlapján is közzéteszi.

Az Egyesület működésével kapcsolatosan keletkezett iratokba az Egyesület székhelyén – az Egyesület képviselőjével előzetesen egyeztetett időpontban – bárki betekinthet, azokról saját költségre másolatot készíthet.

VEZETŐSÉG

13. §

1.)

- a.) A Vezetőség az egyesület ügyvezető szerve, amely gondoskodik a közgyűlési határozatok végrehajtásáról és az egyesület folyamatos működéséről.

- b.) Az Egyesület Vezetősége (továbbiakban: Vezetőség) 20 tagból áll, a közgyűlés választja, titkos szavazással 4 naptári évre.

/az ezután következő további alpontokat és a Felügyelő Bizottságról szólóak közlését mellőzzük/

AZ EGYESÜLET TISZTSÉGVISELŐI

15. §

- 1.) Az elnök hatásköre:
- a.) képviseli az egyesületet,
 - b.) vezeti a közgyűlést, és a vezetőségi üléseket,
 - c.) irányítja a főtitkár és a főtitkárhelyettes munkáját,
 - d.) két vezetőségi ülés között a vezető az egyesületet és ellenőrzi a vezető testületek határozatainak végrehajtását,
- 2.) Az elnököt akadályoztatása esetén a két alelnök, operatív ügyekben a főtitkár helyettesíti.

16. §

- 1.) A főtitkár hatásköre:
- a.) vezeti az egyesület operatív munkáját,
 - b.) érvényesíti a közgyűlés, a Vezetőség határozatait az egyesület munkájában,
 - c.) a vezető szervek ülésén beszámol az egyesület munkájáról,
 - d.) két Vezetőségi ülés között az elnök irányításával vezeti az egyesület ügyeit,
 - e.) gyakorolja az egyesület munkaadói jogát,
 - f.) irányítja az egyesület főtitkárhelyettesét.
- 2.) A főtitkárhelyettes ellátja a főtitkár által reá ruházott feladatokat, a főtitkárt akadályoztatása esetén teljes hatáskörrel helyettesíti.

AZ EGYESÜLET PÉNZTÁROSA

17. §

- 1.) A pénztáros a pénzkezelési szabályoknak megfelelően kezeli az Egyesület vagyonát, gondoskodik a bevételek és kiadások teljesítéséről. Irányítja a számviteli és pénzügyi feladatokat, ellenőrzi a pénztárkönyvet.
- 2.) A pénztárost a közgyűlés választja meg.

VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG

18. §

- 1.) A vezetőválasztó közgyűlést megelőzően – legalább 6 hónappal – a Vezetőség 3 tagú választási bizottságot választ és kér fel a választások előkészítésére.
- 2.) A választási bizottság tagja nem jelölhető és nem fogadhat el választott tisztséget.
- 3.) A választási bizottság saját soraiból elnököt választ.
- 4.) A választási bizottság a tagság véleményének legszélesebb körű megismerésére törekszik, s ennek alapján tesz a vezetőségválasztó közgyűlésnek javaslatot a pénztáros személyére valamint a Vezetőség, a felügyelő és fegyelmi bizottságok tagjaira.
- 5.) A vezetőségválasztó közgyűlésen a választás lefolytatása során a közgyűlés vezető elnöki teendőit a választási bizottság elnöke látja el.

19. §

- 1.) A elnököt, a két alelnököt, főtitkárt, főtitkárhelyettest a Vezetőség alakuló ülésén soraiból választja, titkos szavazással külön-külön szavazási menetben, s ebben a sorrendben.
- 2.) A vezetőségválasztó közgyűlés vezető elnöke tesz javaslatot a választandó elnök személyére, amennyiben a jelölt elnök a határozatképes vezetőségi ülésén a szavazatok több mint felét elnyeri, megválasztottnak tekintendő. Az elnök legfeljebb egyszer választható újra.
- 3.) Ezt követően a megválasztott elnök tesz javaslatot és bonyolítja le a szavazást a többi tisztségviselő vonatkozásában.
- 4.) A tisztségviselők akkor tekinthetők megválasztottnak, ha az érvényes szavazatok több mint felét megszerezték. Ha több jelölt közül az első fordulóban senki nem kapja meg a szükséges szavazatot, új fordulót kell tartani. Ezen a legkevesebb szavazatot kapott jelölt már nem választható. Ezt az eljárást addig kell ismételni, amíg valamelyik jelölt a szükséges számú szavazatot megkapja.

/az Egyesület gazdálkodásáról és megszűnéséről szóló pontok közlését megelőzzük/

Nem tartozik az igen fontos dolgok közé, de az egyesület címének, ami többnyire a hivatalos helyiségének felelt meg – még soha át nem tekintett tényeit is összeállítottuk. A szakcsoport 1966 előtti, elsárgult, másolati gépiratain főtűnik Budapest II. Frankel Leó út 25/29. cím látható, ami véleményünk szerint a Lukács épületben lévő kutató laboratóriumban dolgozó Richter András főtitkár miatt volt lehetséges. Ugyanez maradt a balneoklimatológiai érában, hiszen Frank Miklós elnök által vezetett III. számú belgyógyászati osztály is az ORFI Lukács épületében működött. Az 1987-ből származó közgyűlési jegyzőkönyvön az ORFI főépületének a címe olvasható, míg az 1993-as alapszabály módosításnál, Fluck István elnöklése következtében a Danubius Hotel Rt. központja címét tüntették föl. Több mint egy évtizeden át, a főtitkár munkahelyének megfelelően, az Állatkerti út 9-11. volt a hivatalos cím. Végül a legutóbbi 2015-ös közgyűlés után kért alapszabály módosítás során az Ürömi út 56-os cím került bejegyzésre.

Mint jobbra más (orvosi) egyesületnél is, egy-egy személy elnök, esetleg főtitkári funkciója meghatározó lehet az adott társaság életére. A teljes vezetőségi névsorok és a további tisztségviselők, így alelnökök, pénztáros csak igen hiányosan találhatók meg, ezért tekintettünk el részletes közlésüktől. A megadott időpontok a vezetőség- és tisztségviselők megválasztását lebonyolító közgyűlésekre vonatkoznak. Kivétel az 1982-es időpont, amikor a hivatalban lévő elnök, Vadász Gyula hirtelen halála miatt kooptálásra került sor.

/Magyar Balneoklimatológiai Egyesület időszakában/

1966. dec. 17.	Frank Miklós	Kérdő István
1972 febr. 24.	Kérdő István	Takács Béla
1976 -1981	Vadász Gyula	Fröhlich Loránd

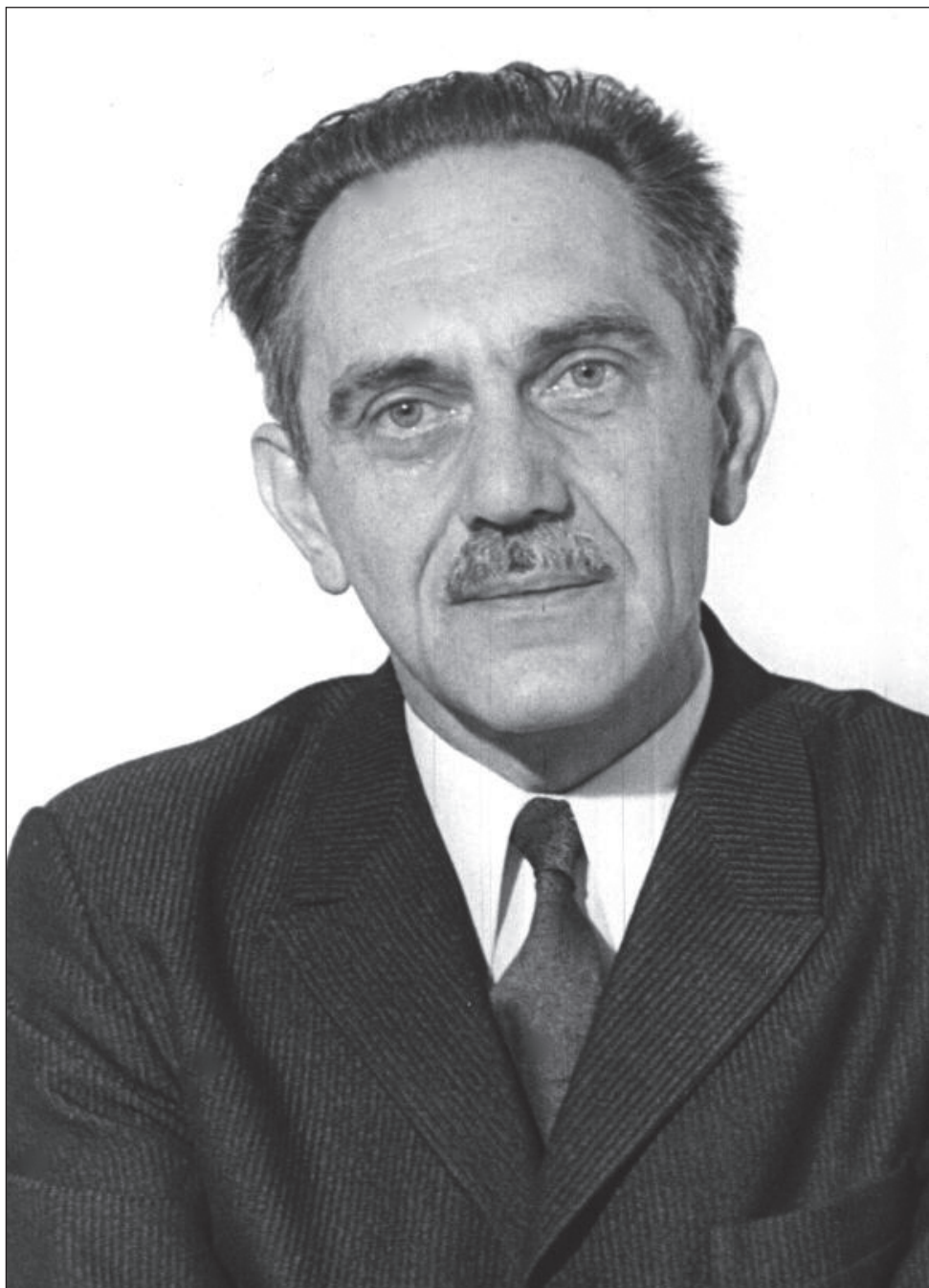
/1977-től Magyar Balneológiai Egyesület/

1981. dec. 9.	Vadász Gyula	Fröhlich Loránd
1982. okt.-tól	Fluck István	Csermely Miklós
1987. május 29.	Fluck István	Csermely Miklós
1992.	Fluck István	Bender Tamás
1997. május 30.	Bender Tamás	Gyarmati József
2002. nov. 22.	Bender Tamás	Horváth Remény
2007. nov. 17.	Bender Tamás	Horváth Remény
2011. nov. 19.	Géher Pál	Horváth Remény
2015. nov. 21.	Géher Pál	Nagy Katalin

Megjegyezhető: az elnökök mindig Budapestről kerültek ki, de a 2015-ös választás eredményeként második alkalommal lett főtitkár vidékről.

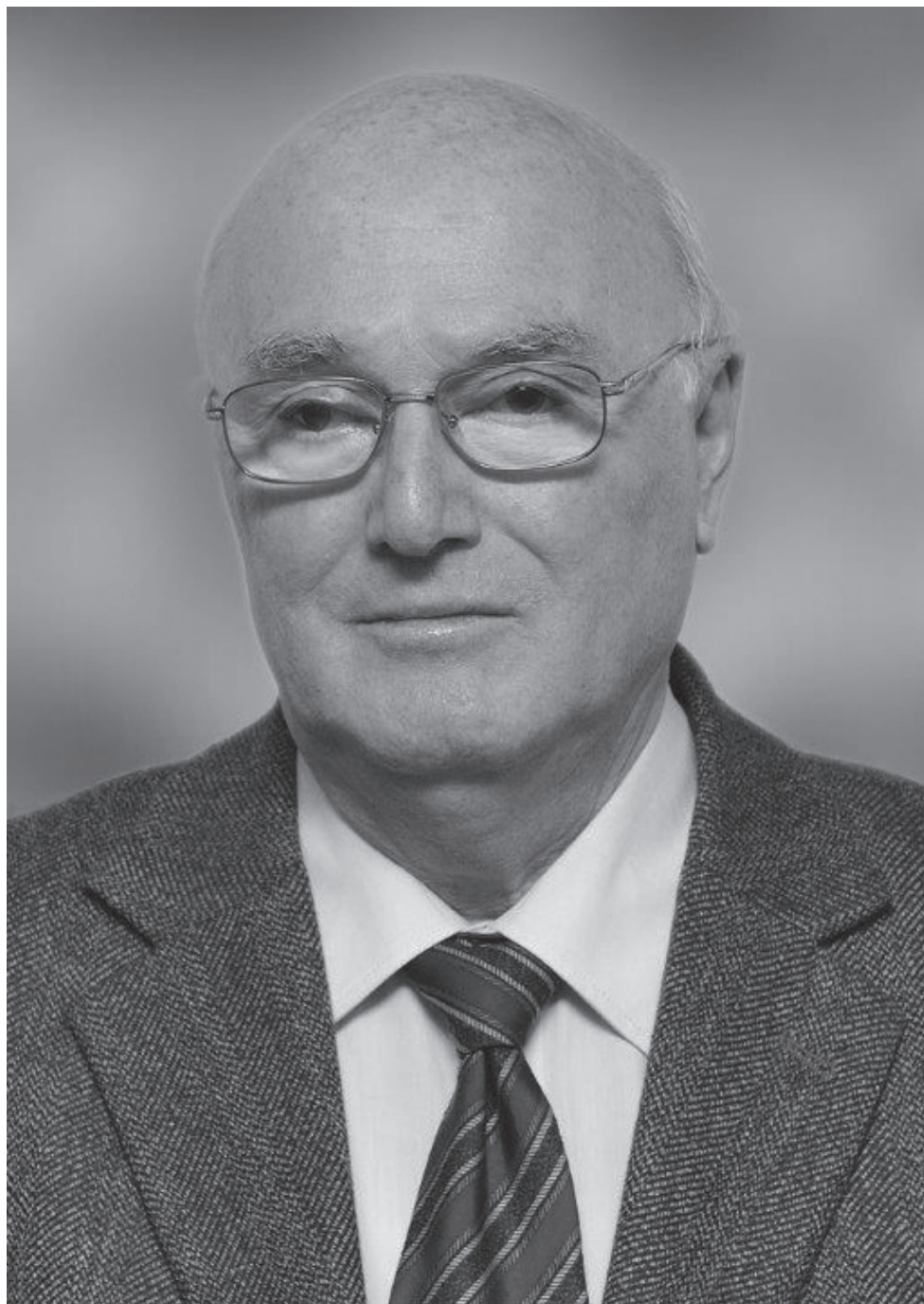
Frank Miklós

Kérdő István

Vadász Gyula

Fluck István

Bender Tamás

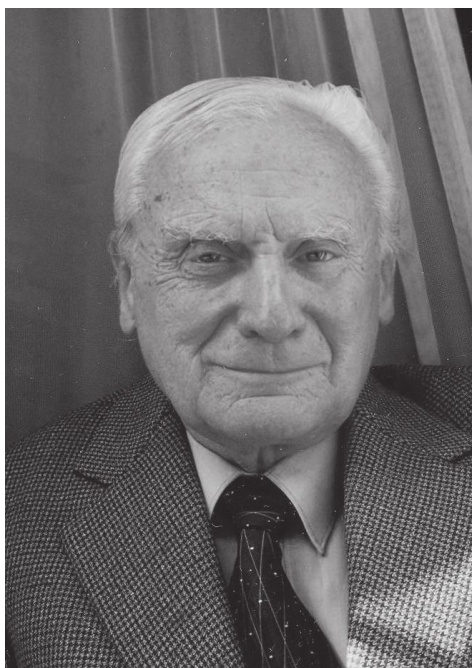
Géher Pál

Takács Béla

Csermely Miklós

Fröhlich Loránd

Gyarmati József

Horváth Remény

Nagy Katalin

V. RENDEZVÉNYEK

Ezt már csak terjedelmi okokból is lehetetlen részletezni és kénytelen-kelletlen sok rendezvényt az első három fejezetben tüntettünk föl, mint a működés megtestesüléseit. Arra végleg nincs lehetőség, hogy a rendezvényeken elhangzottak szakmai-tartalmi vonatkozásait vegyük górcső alá. Némileg szubjektív összegzésként viszont megállapítható, hogy a 60-as 70-es években még jobbra a klasszikus balneológia dominált – a témaválasztások a vizek feltárása, a kémiai összetétel, a fürdők hatásmechanizmusa, stb. körül mozogtak – de az új évezredben már, lehetőséget adva sokkal több résztvevőnek, „nyitottan”, szinte bármilyen téma színre kerülhetett. Így az utóbbi években még például biológiai terápiáról is szó esik egy balneológiai nagygyűlésen.

Mint látható a rendezvényeknek nem volt konzekvens elnevezése – tudományos ülés, konferencia, kongresszus, vándorgyűlés egyaránt előfordult, míg most már több mint egy évtizede az évi rendezvény mindig nagygyűlés névre hallgat. Ez egyben visszatérés nagy elődökhöz, hiszen az OBE idejében ez volt a nomenklátúra.

Közvetlenül a háború utáni, a reumatológiával közös szakcsoport idejének rendezvényi eseteit korábban már vázoltuk. Az önállóvá lett balneológiai egyesület ilyen irányú működését érdemesnek tűnik az előzők korszaka szerint tárgyalni.

1. BALNEOKLIMATOLÓGIAI ÉRA

A már említett előadó-üléseken túl nagyobb szabású rendezvényről értesülhetünk a folyóirat **1968.** évi 1. számából a 62. oldalon közzétett írásból. *„Beszámoló a Magyar Balneoklimatológiai Egyesület hajdúszoboszlói tudományos üléséről. 1967. augusztus 11.”* Előadtak Jeney Endre, Páter János és Berencsi György egyetemi tanárok, valamint Schulhof Ödön kandidátus. Címek és esetenként még összefoglalók is az Évkönyvben olvashatóak.

2. VADÁSZ ÉRA

1977-ben, amikor a reumatológia világéve volt, három, a kérdés-körben érintett társaság Hévízen tartott közös szimpóziumot. Mint a későbbiekben nem is egyszer, az elsődleges szervező erő az MRE volt.

*„1977 a rheumaelleni küzdelem
nemzetközi összefogásának éve”*

MEGHÍVÓ

1977. február hó 25–26-án

HÉVÍZFÜRDŐN

a Hotel Thermálban
rendezett

SZIMPÓZIUMRA

A Magyar Rheumatológusok Egyesülete
A Balneológiai Egyesület és a
Magyar Rehabilitációs Társaság
közreműködésével

1977-es
szimpózium

Ezt bizonyítja a ma már furcsán csengő különlegesség, hogy a szponzoráció, és így a fogadás, kizárólag a Tanderil nevű CIBA-Geigy készítményre alapult. Bár akkor az MRE hivatalban lévő elnöke Richter András, az ülés elnöke Bozsóky Sándor, aki a megnyitót is tartja. Külön program volt a „Balneológiai délután”, mely Vadász Gyula MBE elnök vezetésével zajlott le.

Ugyanez a három társaság a következő évben is találkozót adott egymásnak. Az akkori MBE főtitkár írta meg a beszámolót az 1978. szeptember 14-16. között lezajlott konferenciáról.⁹ Egerben, a Tech-

nika Házában, a Rehabilitációs Társasággal és a MRE-vel kooperálva rendezték meg a „*Mozgásszervi betegségek komplex kezelése és rehabilitációja*” konferenciát. Borsay János, rehabilitációs elnök bevezető előadása után, szerepelt többek között Riskó Tibor, Tarnóczy Mária, Agyagási Dezső, Richter András, Strecker Ottó, Fluck István, Bálint Géza és maga Vadász Gyula MBE elnök, valamint a Fővárosi Fürdőigazgatóság akkori vezetője, Vitéz András. Még külföldi vendég is volt, Poznanból a Balneológiai Kutató igazgatója. Balneológiai szempontból a gyógyfürdők rehabilitációs felhasználhatóságának minden szempontja terítékre került.

1981. július 1.-2. Magyar Hidrológiai Társaság Pécsett rendezte II. Országos Hidrológiai Vándorgyűlését, melyben szintén föl volt tüntetve a MBE, mint közös résztvevő.

3. FLUCK ÉRA

1985. október 20-23. között MRE Vándorgyűlés Hévízen, a fizioterápia főtéma miatt bevonva a MBE. Szinte provokatív jellegű volt, hogy a felkért referáló fizikus volt, Greguss Pál professzor, aki Mitől jó, amikor jó című előadásában elemezte, hogy milyen biológiai hatása van a fizikoterápiában rutinszerűen használt erőtereknek. Heves vita alakult ki, és a rémhírterjesztés odáig fajult, hogy a megyei laikus sajtóban azt írták, a kongresszus meg kívánja akadályozni az országba áramló gyógyturizmust.

Az **1987.** május 29-30.-i hajdúszoboszlói tudományos ülésről már szó esett a 2. fejezetben.

1991. április 10-12. között Hévízen, a MBE 100 éves jubileumára rendeztek tudományos ülést, 41 előadóval, közöttük 11 külföldivel. Az ünnepi megemlékezést Fluck István tartotta

1995. november 9-11. az MRE szokásos évi Vándorgyűlése ismét Hévízen volt, és a 10 évvel korábbi gyakorlatnak megfelelően, a balneo-fizioterápiás főtéma miatt ismét az MBE-vel közösen rendezve.

1997. október 16-18. Vándorgyűlés Hajdúszoboszlón a fürdő 70 éves jubileuma alkalmából.

4. BENDER ÉRA

1998. Harkány Vándorgyűlés október 15-17.

Az egyesület 1999. május 14-én a Széchenyi fürdőben, Az ivókúrára használt ásványvizek helyzete Magyarországon címmel tudományos ülést rendezett.

2000-től a kongresszusok szervezésére a MBE a MOTESZ Kongresszusi és Utazási Iroda Kft.-vel kötött szerződést. 2013-tól a jogutód Expert-Quality Kft. végezte el ezt a munkát.

2000. május 18-20. Tapolca Vándorgyűlés. Nagy és példamutató raritásként, előadott a 89 éves Richter András: Ásványvizes meleg fürdők anyagserehatásai a vázizomban és a májban.

2001. október 12-13. Eger Vándorgyűlés

MAGYAR BALNEOLÓGIAI EGYESÜLET

ALAPÍTVÁ: 1891.

MEGHÍVÓ

A

2004. évi

VÁNDORGYŰLÉSRE

MÁTRADERESKE -PARÁDFÜRDŐ

2004. november 12 – 14.

Szervező bizottság:

Elnök: Dr. Gyetvai Gyula

Titkár: Kis Istvánné

Panyik Anett

Dr. Zámbo László

Dr. Bakonyi Zsuzsa

Dr. Dobos Ilona

Dr. László Márta

Dr. Rabóczki Anita

Tudományos bizottság:

Elnök: Dr. Bender Tamás

Dr. Géher Pál

Dr. Gyarmati József

Dr. Gyulai Franciska

Dr. Ortutai Judit

2002. augusztus 30.-án Budapesten, a Gellért fürdőben az MRE-vel közösen megrendezve rendkívüli tudományos ülést tartottunk „Dr. Chatel Andor egyetemi magántanár születésének 100. évfordulója alkalmából”.

2003. november 7-8. Kecskemét Balneológiai Konferencia

2004. november 12-14. Vándorgyűlés nemzetközi részvétellel Párádfürdőn. Ekkor jelent meg először a szép, színes programfüzet, s azóta, az állandósulás jegyében, minden Nagygyűlés Meghívója és Programfüzete ezt a dizájnt követi.

2005. november 11-13. Szeged. Azóta már mindig Nagygyűlés az évi rendezvény elnevezése.

2006. november 10-12. Debrecen

2007. november 16-18. Esztergom

2008. november 14-16. Zalakaros

2009. november 20-22. Hévíz

2010. november 19-21. Gyula

2011. november 18-20. Harkány

5. GÉHER ÉRA

2012. november 23-25. Hajdúszoboszló

2013. november 15-17. Mezőkövesd

2014. november 21-23. Bükfürdő

2015. november 20-22. Szolnok

2016. november 18-20. Hévíz

Látható, hogy soha nem a fővárosban, hanem fölváltva a jeles fürdőhelyeken történik a szakemberek és vendégeik évi találkozója. A rendezvények látogatottsága az elmúlt tíz alkalommal standard módon (és ez nagyon fontos) 160 és 196 fő között oszlott meg. Az utóbbi, a csúcs 2008-ban Zalakaroson esett meg. Két évtizeddel ezelőtt 50 körüli volt a megjelentek létszáma.

Különlegesség, hogy a MBE komolyabb erő kifejtése nélkül, de együttműködését feltüntetve, a Magyar Meteorológiai Társaság és a Magyar Higiénikusok Társasága 2013. május 23-24.-én Orvosmeteorológiai Konferenciát rendezett, dr. Örményi Imre halálának 10. évfordulója, és az 1963. május 16-17-én sorra került I. Orvosmeteorológiai Konferencia 50. évfordulója alkalmából. Valamint hasonló jellegű MBE részvétel történt dr. Dobos Irma eurogeológus 90. születésnapja alkalmából, 2016. május 12-én, a Magyarhoni Földtani Társulat és a Magyar Hidrológiai Társaság vendégeként.

MAGYAR BALNEOLÓGIAI EGYESÜLET 2008. ÉVI NAGYGYŰLÉSE

2008. NOVEMBER 14-16.

Helyszín: HOTEL KAROS SPA **** superior
8749 Zalakaros, Alma u. 1.

PROGRAMFÜZET

VI. FOLYÓIRAT

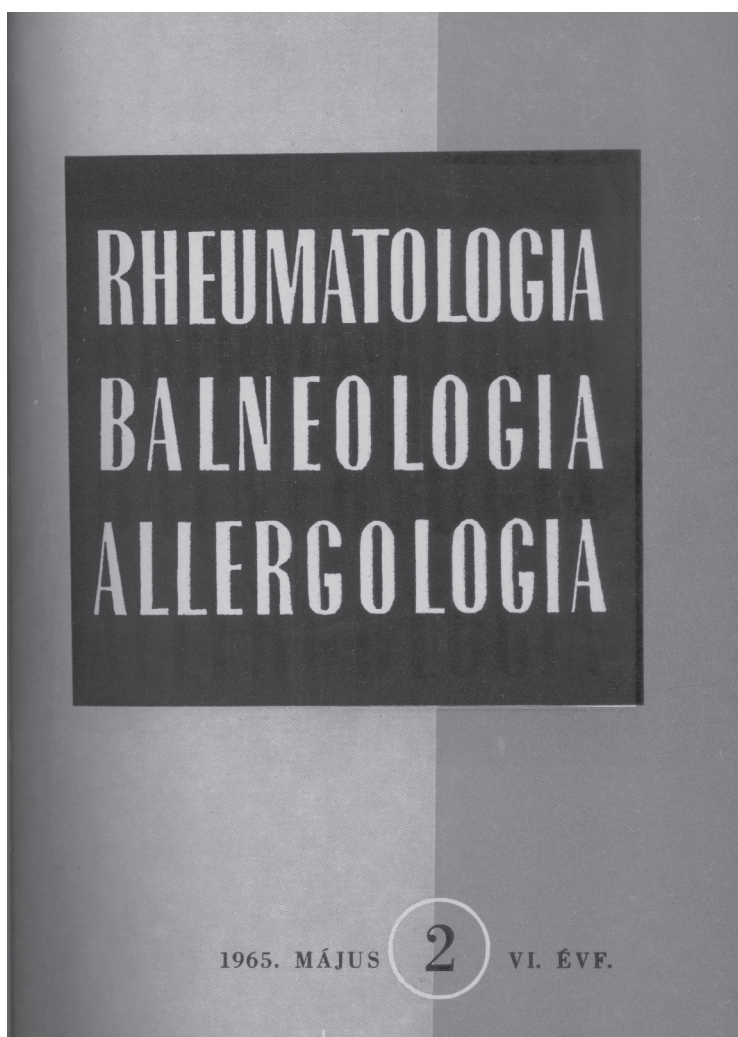
Leszögezhető, bár sokféle nehézség árán, ide-oda kanyarodások útján, de az egyesületi sajtóorgánum 56 éve folyamatosan fennáll. És ez nagy szó! Vannak szakágak, amelyeknek a szaksajtója különböző okoknál fogva jóval később indult meg, vagy el is maradt a tudományos folyóiratuk kiadása. De természetesen van olyan periodika is, mint a Magyar Belorvosi Archívum, amelyik a legnagyobb szakma folyóirataként már 1947-től jelent meg.

Az 1960-ban alapított folyóiratunk több szakmás voltának előzményeit tekintve az ORFI-ról kell szólni. Az országos intézet 1951-es megalakulása óta nevében viselte a „Fürdőügyi” kifejezést. (Csak 1968-ban változott az „F” betű Fizioterápiára. Vagyis az ORFI elnevezés változatlan maradt, csak a szóváltás kiigazította a tartalmi kérdést.) A létrehozásától kezdve a reumatológiát művelő orvosai között ott voltak azok is, akik hazánkban, a balneológiában a legelőbbel dolgoztak, a legtöbbet publikáltak, vagyis akik a legjobban értettek a kérdéskörhöz (névsorban Bakos László, Dányi Mihály, Frank Miklós, Gáspárdy Géza, Richter András, Schulhof Ödön). Vegyük még balneológiai szempontból ehhez hozzá, hogy a kórház egy patinás gyógyfürdőt, a Császár fürdőt üzemeltetett, miután hosszas küzdelem útján 1965-ben megszerezte azt. Így tehát teljesen érthető, hogy a folyóiratot megalapító szervező erő, az 1957-ben a megaintézmény élére került patológus, Farkas Károly indokoltnak látta az új tudományos fórumban a balneológiának is helyet biztosítani. Ő 1957. május 1.-vel került az ORFI élére, és az MRE irattárban fellelhető „Jegyzőkönyv” szerint, a szakcsoport szűkebb vezetősége már 1957. június 10.-én szükségesnek látta „*Rheumatologiai szaklap megindítását*”. Ez az elsődleges elképzelés bővült aztán ki a megvalósítás évei alatt.

Farkas Károly, a széles látókörű tudós pár év alatt felismerte a mozgásszervi betegségek kórismezésének és kezelésének jelentőségét, a fizioterápia árva helyzetét és a balneológia kérdéseit. Ugyanis minden mondható, csak az nem, hogy az egyesület, illetve a szakcsoport maga indította volna útjára a folyóiratot. Noha mint „laptulaj-

donost” természetesen valakit meg kellett nevezni. A szokásoknak megfelelően ez nem a Farkas Károly vezette intézmény lett, hanem a szakcsoport. De itt van még az „Allergologia” szó háttérének érdekes története. Farkas Károly még a háború előtt egy intézményben dolgozott Hajós Károllyal. Bizonyára ez lehetett az alapja annak, hogy Hajós Károly 1959-ben az ORFI-ba került, hogy az újonnan létrejött Allergológiai osztályt megszervezze és vezesse. És nyilvánvalóan így kapott meghívást a szakmája az „új házasság”-ba. Tehát 1960 februárjában indult útjára az új szaklap.

RHEUMATOLOGIA – BALNEOLOGIA – ALLERGOLOGIA

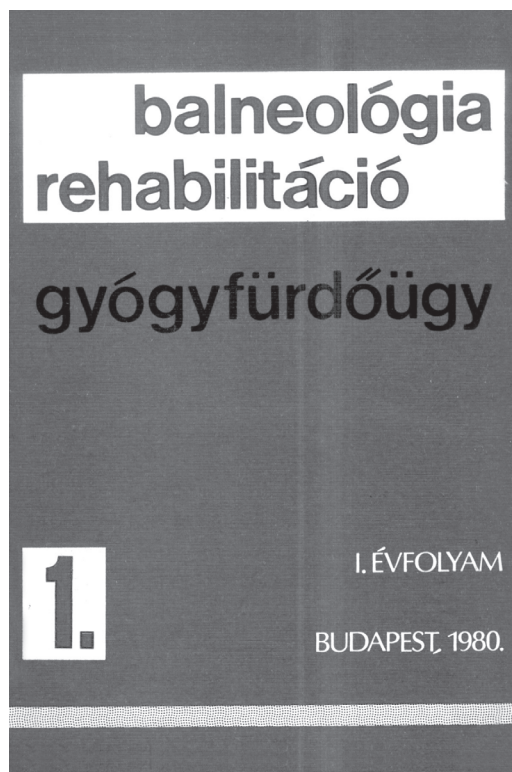

A felelős szerkesztő Farkas Károly lett, a társszerkesztők pedig de Chatel Andor, Hajós Károly és Szántó László voltak. A Szerkesztőség címe az ORFI-ével megegyező, Frankel Leó út 17/19. A lapot a Medicina Egészségügyi Könyvkiadó adta ki, mint az „Az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet Rheumatológus Szakcsoportjának és a Belgyógyász Szakcsoport Allergológiai Sectio-jának folyóirata”.

Farkas professzor nagyon szerette a folyóiratot, nagy szerepet tulajdonított neki, folyamatosan igyekezett fejleszteni, bővíteni. Valójában 18 éven át egyszemélyes intézményként működött a három szakterület szakmai fórumát. 1978-ban Bozsóky Sándor vette át a tiszte, már főszerkesztői elnevezéssel, s mellette technikai szerkesztő Bálint Géza.

Nem sokkal később, 1980-ban a házasság sorsa válás lett. Értelem szerű, hogy mivel már rég nem működött Hajós Károly, az allergológia az ORFI-ban elvesztette súlyát, lassan megszűnt az osztály is, - okafo-gyottá lett a tudományos folyóiratban a szakág további szerepeltetése. A reumatológia (immunológia) egyre hangsúlyosabbá vált és így a lap – egyelőre ugyanabban a zöld köntösben – de Magyar Reumatológia név alatt folytatta, ma is tartó pályafutását. Viszont a balneológiai folyóirat is

– a jogutódlástól függetle-nül – tovább kívánt élni. Megszületett a

BALNEOLÓGIA
– REHABILITÁCIÓ
– GYÓGYFÜRDŐÜGY

Az I. évfolyam I. szám 1980-ban jelent meg. A „Köszöntő”-ben Vadász Gyula főszerkesztő adott tájékoztatást arról, hogy előzőleg 13 éven át je-lent meg az Országos Gyógyfürdőügyi Igazga-tóság (OGYFI) tájékoz-tatója, amely most vált folyóirattá. Így is lehet fogalmazni, de az új lap örömteli megindulása

inkább az eddig működő balneológiai folyóirat, profiltisztítás miatti megszüntetésének köszönhető. Azonban most is egy házasság tanúi lehettünk, mely hasonlóan válással fog végződni. A kor szellemében logikus volt, hogy a folyóirattal nem jelentkező rehabilitáció ide került bevonásra. Ennek megfelelően (új titulusként) a főszerkesztő helyettes, a rehabilitáció képviselőjében Hőnig Vilmos traumatológus lett. Azt azért érdemes leszögezni, hogy balneológia szempontjából a korábbi házasság a reumatológiával szakmailag közelebbi kapcsolaton alapult, mint most már a rehabilitációval és traumatológiával. A folyóirat társszerkesztői: Fluck István, Fröhlich Lóránt, Kérdő István és Mihály Dezső. Az utóbbi, – aki az egyesület egyik titkára volt – okán a szerkesztőség címe, az ORFI egyik épülete, Frankel Leó út 62.

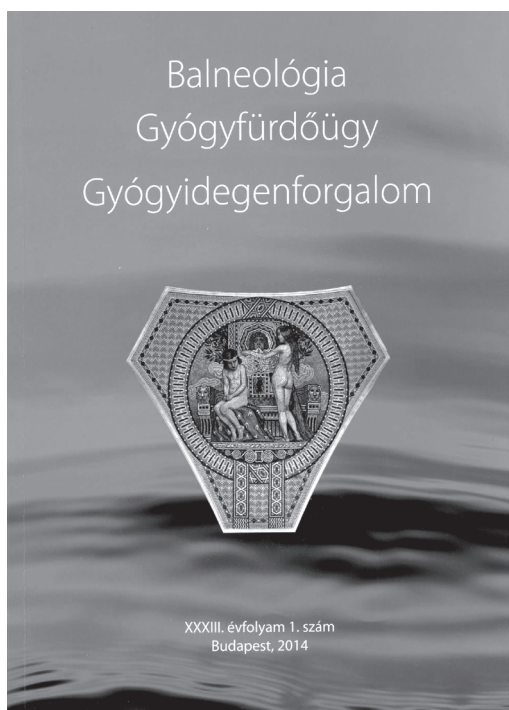
Vadász Gyula halálát követően, főszerkesztői neve gyászkeletben jelent meg, majd az 1983-as számokban már Hőnig Vilmos neve olvasható főszerkesztőként, helyettese pedig – a balneológia reprezentánsaként – az akkor 72 éves Richter András. Négy évvel később, 1987-ben másik főszerkesztő helyettes is feltűnik, nevezetesen az OORI-ban működő ortopédsebész, Boda Andor. 1988-tól már csak Boda neve olvasható, vagyis a balneológia megszűnt a szerkesztésben létezni.

Tíz megélt évfolyam után, 1990-ben jött a változás (a válás, most a rehabilitációtól) és X. évfolyamként jelölve útjára indult a

BALNEOLÓGIA
GYÓGYFÜRDŐÜGY
GYÓGY-
IDEGENFORGALOM

Balneológia Gyógyfürdőügy Gyógyidegenforgalom

XXII. évfolyam, 3-4. szám
Budapest, 2002.

mely a Magyar Balneológiai Egyesület és a Magyar Fürdőszövetség közös folyóirata. Sajnálatos, hogy lassan az évi lapszám egyre csökkent, sőt volt egy év amikor meg sem jelent.

Főszerkesztő először a balneológia nagy tapasztalatú képviselője, Richter András lett. Természetesen a folyóiratnak új borítója is született.

1993-tól az addigi lapgazda, az Ifjúsági Lapkiadó helyett a MOTESZ Kiadói Kft. intézte a lapkiadás ügyeit, majd 1997-től maga az

egyesület. 1998-ban Csermely Miklós főszerkesztő helyettes lett. Közvetlenül a 2001. évi összevont 1-2. lapszám megjelenése előtt 90. életében elhalálozott Richter András. Nekrológja oldalszámozás nélkül került be lapba, Csermely Miklós tollából, aki a következő számtól

látta el a főszerkesztői feladatokat. 2004-ben, munkája segítésére megjelent a technikai szerkesztő fogalma, amit ekkortól Tarján Zsuzsanna, majd 2010-től Hunka Aniella testesített meg. 2005-ben, a 15 éven át megszokott egyszínű borító helyett, díszesebb új köntöst öltött a folyóirat. 2013-tól a lap főszerkesztője Hunka Aniella.

Richter András

Természetesen ez a kérdés közvetlenül nem egyesületi vonatkozású, de a reprezentáció – az oktatás, képzés, ismeretterjesztés szempontjából mégis nagy fontosságú.

JELENLÉT A REUMATOLÓGIAI KÖTETEK BEN

Tételünk sajnos az, hogy a mozgásszervek betegségeit és gyógyítását, vagy mondhatjuk reumatológiát tárgyaló könyvek korábban föltűnően sokat és részletesen foglalkoznak a vízgyógyászati kezelésekkel, míg az idő előre haladásával ez döbbenetesen megritkul. Noha, a betegek manapság is annyi, vagy talán még több balneo- hidroterápiás procedúrában részesednek!

Két régi, nem e kötet vizsgálódási idejébe eső kötettel kell kezdenünk. Weisz Ede Pöstyénből írta meg az első magyar reumatológiai könyvet.¹⁰ A szándék nincs is véka alá rejtve, mert a főcím: „Az ízületi betegségek gyógyítása” után ott ékeskedik az alcím: „Különös tekintettel a balneo-fizikális gyógymódokra”. Természetesen jogosan mondható, hogy 1904-ben, az olyannyira szegényes gyógyszerkínálat miatt értelemszerűen került a hangsúly a jelölt gyógymódra. Egyébiránt a díszes szecessziós küllemű kötet, világos nyelvezetével és orvosi okfejtésével remek olvasmány.

1941-ben jelent meg Belák Sándor szerkesztésében a 341 oldalas „Rheumatologia” (akkoriban még a tárgykör megjelölésére kizárólag ezt a latinos helyesírási formát használták). Tulajdonképpen nem tankönyv.¹¹ „Ez a kötet azon nagyjobb szabású rheumatanfolyam előadási anyagát öleli fel, amelyet 1940. év áprilisában az Orvosi Továbbképző Intézet keretében tartottunk.” – írja az előszóban Belák professzor. 25 jeles orvos írta a tanulmányokat. Nos, reumatológia témakörének minden részletét megelevenítő dolgozatok között három balneológiai is található. Kunszt János, a Rudas-gyógyfürdő vezető főorvosa fejezete: „A reumás betegségek balneotherápiája”. Ma is helytálló minden sora, gyakorlati tanácsok a fürdőkezelések kivitelezésére. Továbbá Hunkár Béla vegyész két írása, „Az ásványos gyógyvizek-

ről” és „A rheuma gyógyítása szempontjából fontosabb hazai gyógyvizek összetétele”. Utóbbi 38 oldalas kataszterben adja meg minden hazai gyógyvíz összetételét. Megjegyezhető, hogy az ismertetett könyv az intézmény harmadik tanfolyamán alapult, és az ugyanilyen tanfolyamot még a súlyos háborús évben, 1943-ban is megtartották. Ennek anyaga az Orvosképzés 1944. (!) évi különfüzeteként, de keménykötésű könyv formájában jelent meg.¹² „A reumagyógyítás gyakorlata” 14 fejezete közül ismét csak Kunszt János tollából olvasható külön balneológiai fejezet.

A háború vége után egy évtizednek kellett eltelnie, hogy tárgy-körünkben könyvek szülessenek. De milyen kitűnőek! Valamifajta megbeszélésnek, egyeztetésnek kellett történnie. Ugyanis, ha szigorúan az évet nézzük, egy évvel korábban, 1956-ban jelent meg a vas-kos reumatológiai kötet, melyben a könyvet szerkesztő Chatel Andor által jegyzett fejezet: „A mozgásszervek megbetegedéseinek balneo- és fizioterápiája” csak 17 oldalt tett ki és abból is a vízzel kapcsolatos rész alig négy oldal.¹³ Viszont az 1957-es kiadású, „kívülről” csak víz-ügyi kötetnek kinéző 963 oldalas remekműben, logikusan „Az ásvány és gyógyvizek külső alkalmazása” fejezet, a maga 124 oldalán a klinikai balneológia teljes vertikumát szolgáltatja, míg „Az ásvány és gyógyvizek belső alkalmazása” 94 oldalon át részletezi az ivókúrák és belélgzések klinikai kérdéseit.¹⁴ Az előzőt Schulhof Ödön, az utóbbit Frank Miklós alkotta meg.

Az elkövetkező kézi- és tankönyvekben egyre csökkentebb víz-gyógyászati része találhatóak. A Chatel és Riesz szerkesztette könyvben nincs fejezet¹⁵, Gömör és Bálint által jegyzettben rövid fejezet található.¹⁶ A Reumatológia egyetemi tankönyvben hét oldalas fizioterápia fejezetben, hidroterápia (=vízzel való kezelés) címszó alatt Bender Tamás tanulmánya olvasható.¹⁷ A legújabb tankönyvben néhány mondat található a balneoterápiáról.¹⁸ Különlegesen mostoha elbánásban részesültek az ivókúrák.

ÖNÁLLÓ BALNEOLÓGIAI KÖNYVEK.

Valójában egy munkában „van a helyén” a balneológia, hiszen annak a címében is benne van: Fizikotherapia–Balneotherapia.¹⁹ 1963-ban jelent meg, s mint előszava is írja – utalva a fenti kötetre – „a magyar orvosi irodalomban három évtizede jelent meg utoljára olyan munka, mely a fizikai gyógyeljárások egész területét magába foglalja.” A két-

oldalal előszó a zseniális Farkas Károlytól származik, aki a kor legnagyobb hatású fegyverei, az antibiotikumok és hormonok mellett a fizikális eljárások mellett tör lándzsát. A 85 oldalas balneológiai rész Schulhof Ödön kiérlelt munkája.

Természetesen a későbbi, a fizioterápiát a címükben viselő kézikönyvekben is megfelelő balneológiai rész található,^{20, 21, 22} hasonlóan a balneotechnika szemszögéből²³ és a laikus közönség számára írt kötetekhez.²⁴

Különleges és fontos helyet foglal el Balogh Zoltán kötete.²⁵ Ő miniszteri biztосként 1987-ben került Hévízre, majd az Állami Kórház főigazgatója lett. Ezen idő alatt beleütközött a hévízi tó csökkenő hőmérséklete és egyéb fenyegető negatív jelenségekbe, amelyeknek oka a bauxitbányászatban rejlett. Folytatásként, sokkal tágabb következtetéseit további két kötetben fejtette ki.

OKTATÁS

45 évvel ezelőtt komoly orvostörténeti tanulmány összegezte, hogy hazánkban mióta, milyen törekvések voltak a balneológia egyetemi oktatására.²⁶ Részletezés nélkül álljon itt a meghökkentő tény, hogy már Balassa és Semmelweis idejében, 1861-ben is szerepelt ilyen javaslat. 1891-ben Tauffer egyesületi elnök a közoktatásügyi minisztertől balneológiai tanszék felállítását kérte.

2012. második félévtől kezdődően a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi karán a kötelező fakultációk között megjelent a balneológia. Azóta is sorra kerülnek a heti előadások mindkét szemeszterben. Bender Tamás munkálkodásának köszönhetően az egyetemi balneológiai oktatási lehetőség nem csak létrejött, de állandósult is. De említsük meg, hogy az akkori helyzetben az Ortopédiai Klinikát vezető Mészáros Tamás hathatós segítségével nélkül erre nem kerülhetett volna sor. A balneológiai tantárgy az újdonság erejével hatott és a jelen orientálódó orvostanhallgatóinak érdeklődését mutatja, hogy eleinte több mint százan jelentkeztek a kurzusra.

VIII. SCHULHOF VILMOS ÉS ÖDÖN EMLÉKÉREM

Az akkori idők előírásainak megfelelően, emlékérem alapításához engedélyeztetési folyamat kezdeményezése volt szükséges. Az egyesület elküldte a MOTESZ-nek az alapító okiratot. Az egyesületeket magába tömörítő szövetség 1985. november 13-án elbírálta azt, és pártoló javaslattal felterjesztette az Egészségügyi Minisztériumnak jóváhagyás céljából.

LÉNYEGES RÉSZLETEK AZ ALAPÍTÓ OKIRATBÓL:

Az adományozás periódusa: évente egy alkalommal.

Az adományozás feltételei: a balneológia területén végzett olyan kiemelkedő tudományos, illetve gyakorlati tevékenység, mely hozzájárult a balneológia tudományának fejlesztéséhez, hazai és nemzetközi tekintélyének növeléséhez, a kutatások eredményeinek felhasználáshoz, a magyar és külföldi balneológusok kapcsolatainak erősítéséhez.

Az elismerésben részesíthetők köre: bármely magyar vagy külföldi személy.

Az adományozásra jogosult szerv: a Magyar Balneológiai Egyesület vezetősége.

Az alapítás célja: az adományozás feltételeinek megfelelő tevékenység elismerése.

Az elismeréssel járó előnyök: az emlékérem adományozásával semmilyen anyagi vagy egyéb előny nem jár.

Tehát tulajdonképpen jutaloméremről van szó. A MOTESZ előzetes tájékoztatásának megfelelően – „Emlékérem az egészségügy fejlesztésében szakmai és társadalmi téren kiemelkedő és maradandó érdemeket szerzett személyek emlékére alapítható” – az egyesület akkori vezetése, a Schulhof-okkal a legtalálóbban választott. Schulhof Vilmos (1874-1944), ahogy az aranykorról szóló kötetben benne is van, kellő előtanulmányok után 1901 és 1905 között a Lukács fürdő orvosa, majd 40 éven át minden év fürdőidényében (május 1-től szeptember 30-ig) Hévízen tevékenykedett. 1911-ben Zander intézetet alapított, de kutatott és publikált is. Vitán fölül állhat, hogy apai oldalról féltestvérét,

a 22 évvel fiatalabb Ödönt az ő példája vezette a balneológia akkor dicsőséges útjára és Hévízre. 1919-től négy éven át Berlinben dolgozott. Röntgenorvos is volt. Bátyjával együtt 1944-ig Hévízen praktizált. A háború után, az 1948-as államosításig a fürdőtelep orvosi vezetője volt.²⁷

Az emlékérem megvalósítására Szőke Sándor szobrászművész kapott megbízást. 1962-ben Gyulán született, Kötegyánon él, több köztéri szobor alkotója is. Az emlékérem numizmatikai leírása: öntött bronzérem, 98 mm átmérőjű, 1986. Előlapján: mélyített körsávbán SCHULHOF VILMOS

és ÖDÖN EMLÉKÉREM. Kettős mellkép félprofilban, bal váll fölött jelezve: SZ S. Hátlapján: mélyített mezőben MAGYAR BALNEOLÓGIAI EGYESÜLET. A mezőben fürdőépület két toronnyal, két oldalra elosztva 1891-es évszám. Szelvényben a névbevésés helye.²⁸

Schulhof Ödön

NÉHÁNY ISMERTETŐ SZÓ AZ EMLÉKÉRMET ELNYERT KÜLFÖLDIEKRŐL:

Oshima: a Japán Gyógyfürdőszövetség elnöke. Hazánkban többször járt, a termálvizeink ENSZ projekt szerinti vizsgálata miatt.

Benda: a prágai Károly Egyetem tanára, és a már megszüntetett Karlsbadi Balneológiai Kutatóintézet főigazgatója volt.

Magyarosy: magyarországi születésű, Münchenben élő belgyógyász. Foglalkozott balneológiával, klimatológiával, tevékenykedett a mozgásszervi rehabilitációban.

Karagülle: Isztambulban a Medical Ecology and Hydroclimatology Department egyetemi tanára, 1999-2008 között tanszékvezetője.

Storozhenko (1935-2014): Moszkvában a gyógyhelyi kérdésekkel foglalkozott. 1998-ban, mint ukránt, a FEMTEC elnökének választották meg.

*Szrecker Ottó, aki
először kapta meg
az emlékérmét*

A SCHULHOF VILMOS ÉS ÖDÖN EMLÉKÉREMBEN
RÉSZESÜLTEK NÉVSORA:

- 1987 Strecker Ottó
- 1989 Jaroslav Benda (Csehszlovákia)
Joshio Oshima (Japán)
- 1991 Fluck István
Richter András
- 1993 Csermely Miklós
- 1995 Balogh Zoltán
Gyarmati József
- 1997 Agyagási Dezső
Fröhlich Lóránt
- 2000 Bender Tamás
Horváth Gábor
- 2002 Szirtes László
Várady Kálmán
Magyarosy István (Németország)
- 2004 Horváth Remény
Kun Károly
- 2006 Dobos Irma
Zeki Karagülle (Törökország)
- 2008 Betegh Sándor
Gömör Béla
- 2010 Nagy Csaba
Oláh Mihály
Nikolaj Afanaz Storozhenko (Ukrajna)
- 2012 Bálint Géza
- 2014 Géher Pal
Nagy Katalin

Sui generis szinte soha nem közvetlenül az egyesületi tevékenységből fakadt, de főleg a személyeket tekintve, az átfedés mindig erőteljes. A XIX. századig visszanyúlóan a tudományosságot a víz összetételének elemzése és értékelése jelentette. A II. világháború utáni 2-3 évtizedben, a balneológiára vonatkozóan, a kor igényei és szokásai szerint, a tudományos tájékozódást az élettani, kórélettani hatások elemzése merítette ki. Ezeknek az alapvetően fontos tételeknek a kifejtése jobbra könyvfejezetekben realizálódott.

Forradalmi áttörést a kettős vakvizsgálatok e területen történt bevezetése jelentette. Logikus gondolatnak számított, hogy mivel a gyógyszerek törzskönyvezéséhez a XX. század utolsó évtizedeiben már elengedhetetlen volt dupla vak vizsgálatok elvégzése, ugyanazt a módszert kellene használni, az empirikusan hatékony balneoterápiás procedúrák hatékonyságának tudományos bizonyítására.

Az úttörő szerep és így a hazai áttörés Bálint Géza nevéhez fűződik. A skóciai ösztöndíjas évében importálta a brit tudományos szemléletet, sőt azt ezen a területen valósággá változtatta. A gyógyvízzel végzett első hazai kettős vak vizsgálatot (a reumatológiai osztályához integrált területen) Kiskunhalason szervezte meg. A pionír eredményeket a helyi főorvos nevével kezdődő, és az iniciátor Bálint Gézáéval végződő szerzőgárda hazai lapban publikálta.²⁹ Nyolc évvel később – újabb áttörésként – első alkalommal jelent meg a nemzetközi (angol nyelvű) tudományos irodalomban bizonyítékon alapuló balneológiai vizsgálat magyarországi gyógyvízről. Ennek lebonyolítását ismét csak Bálint Géza szervezte meg, ez alkalommal a Hajdú-Bihar megyei Püspökladányban.³⁰

A következő, a mai napig tartó szakasz Bender Tamás nevéhez fűződik. Miután már a 80-as évek végétől szorgalmasan végezte a tudományos vizsgálatokat a fizioterápia területén, – ő maga, majd több, általa verbuvált fiatalabb (vidéki) kutató, sorra publikálta magyar balneoterápia evidence based eredményeit. Az első ezek közül a cserkeszőlői gyógyvízzel történt vizsgálat volt.³¹

Általánosságban azért érdemes hozzáfűzni, hogy a balneológia területén végzett evidence based vizsgálatokkal más a helyzet, mint a gyógyszervizsgálatokkal. Soha, semmilyen fürdőkezelést nem azért használnak, mert valaki „bebizonyította” hogy az adott gyógyvíz hatékony mondjuk a térdízületi kopásra (holott bizonyára éppen úgy hat a csípőízületire is). Hanem mert évszázadokra visszanyúló empiriás tapasztalat a bizonyíték. De a hazai gyógykincs külföldi népszerűsítéséhez, egy adott fürdőhely gyógyturisztikai marketingjéhez elengedhetetlenül szükséges az ilyenfajta tudományos bizonyíték. Különben is – ha alaposan és hűen elvégzett vizsgálatokról van szó – sok új észleletre, hatásmechanizmusra, mellékhatásra derülhet fény.

A most már örömteli módon igen csak megsaporodott, első sorban külföldön megjelent magyarországi modern balneológiai tanulmányok közül, – nyilvánvalóan némi szubjektivitással az utóbbi évekből az irodalom jegyzékben felsorolt eredeti vizsgálatok emelhetők ki. Az utolsó helyen szereplő szerzői név jelzi, hogy mindegyik vizsgálatot Bender Tamás szervezte és irányította.³²⁻³⁶

Eddig már négy balneológiai egyetemi doktori munkát nyújtottak be és védtek meg sikeresen a Szegedi Tudományegyetemen. Nagy Katalin: Radontartalmú gyógyvízzel és gyógybarlanggal végzett klinikai és experimentális vizsgálatok, 2008, – Tefner Ildikó Katalin: A balneoterápia hatása krónikus fájdalommal járó mozgásszervi kórképekben, 2014, – Kulisch Ágota: A balneoterápia hatása krónikus derékfájásban, és kéz kisízületi vagy térd arthrosisban szenvedő betegek ízületi fájdalmára, mozgásfunkciójára és életminőségére, 2016 – és Kovács Csaba: Kénes fürdő mozgásszervi betegségekből, 2016.

2008-ban különleges lehetőség is adódott a magyar balneológia nemzetközi népszerűsítésére. A 145. évfolyamába érő jeles francia szaklap „világhíradó” jellegű szekcióban kilenc közleményünk egymás melletti megjelentetésére adott teret.

A magyar balneológia szavának hallatása külföldön igen fontos és örömdetes, de ami nehéz, itthon is prófétának kellene lenni. Ezt célozta az a példátlan történet, hogy 2013-ban elértük az Orvosi Hetilapnak fizioterápiás különszáma jelenhetett meg, amelyben a Gömör Béla, a lapszám szerkesztőjének kommentárja után öt szakértői tanulmány következett a fizioterápia tárgyköréből, köztük a balneológiáról.³⁷

Külön kell szólni azokról a fáradságos igyekvésekről, amelyek a hazai balneológiai kutatást igyekeztek megjobbítani.

PRESSE THERMALE ET CLIMATIQUE 2008

Année 2008 145ème Année***Le thermalisme dans le monde***

History of Hungarian balneology. B Gömör, G Mészáros.	181
Spa therapy in Hungary. Cs Kovács.	187
Balneology research in Hungary. T Bender, I Kovács, J Gaál, I Tefner.	191
Education of balneotherapy in the Hungarian universities. P Géher, J Járay-Vojcek.	201
The financing of balneotherapy in Hungary by the national health insurance fund. Gabor Pörzse, R Horváth.	209
Drinking cure in Hungary. L Halmy, BG Borszéki.	213
Radon therapy and speleotherapy in Hungary. Katalin Nagy, Norbert Kávási, Tibor Kovács, János Somlai.	219
Balneotherapy in gynecology. P Varga, L Zámbó	227
History and description of Hévíz spa with special emphasis on weight-bath. N Gyarmati, Á Kulisch.	233

1998. október 29-én készült el a „Magyar Balneológiai Kutató Alapítvány” alapszabálya, melynek alapján a megyei bíróság 1998. november 10-én nyilvántartásba is vette. Keresve a széleskörű összefogást, kezdetkor a kuratórium tagjai között található Bender Tamás (a kuratórium elnöke), Betegh Sándor (Danubius Rt. vezérigazgató), Fluck István, Gyarmati József, Horváth Gábor (Budapest Gyógyfürdő Rt. vezérigazgató), Kovács L. Gábor akadémikus (Markusovszky Kórház. Szombathely főigazgató) és Vancsura Mikós (Hévízi Szent András

Kórház főigazgató). Az alapítványi célok megvalósítására éveken át sikerült minisztériumi támogatást elnyerni és jócskán voltak sikeres pályázatok. 1998. október 29. és 2012. március 24-e között összesen körülbelül 50-52 millió Ft-ot sikerült szerezni a tudományos tevékenységekre, balneológiai kutatásokra, a közhasznú működés fenntartására. Az alapítvány kuratóriuma 2012. március 24-én kezdeményezte a megszüntetést, a nyilvántartásból való törlést, mert az elhatározott célok, feladatok további megvalósítása, anyagi források, támogatások hiányában lehetetlenné vált. A NAV tájékoztatása szerint megszűnés időpontja 2014. szeptember 19.

Az 1948-ban megszüntetett Országos Balneológiai Kutatóintézet intézményes újraélesztésére is történt kísérlet. Bender Tamás nagy erővel kezdte szervezni az új Nemzetközi Balneológiai Kutató Központ megalapítását. Pár évnyi vesződség után, a minden fronton észlelhető ellenállás miatt el kellett tekinteni a kutatóintézet létrehozásának a lehetőségétől.

RÉSZVÉTEL A NEMZETKÖZI SZERVEZETEK ÉLETÉBEN.

Nem mindennapi dologra került sor 1929. október 13. és 15. között Budapesten, amit a háború utáni Magyarország fölemelkedésének jeleként is lehet értékelni. Az International Society of Medical Hydrology (ISMH), tehát a nemzetközi orvosi hidrológiai társaság a Gellért Gyógyszállóban tartotta konferenciáját. Az ünnepélyes megnyitóra az Akadémia dísztermében került sor. Sőt ez volt az az alkalom, amikor Jan van Breemen amszterdami egyetemi tanár bejelentette az International League Against Rheumatism (ILAR), a nemzetközi reumaellenes liga megalakulását. Ekkor választotta az ISMH egy évre Korányi Sándort elnökének. Egy magyar belgyógyász, nefrológus a nemzetközi balneológiai szervezet élén!

Az azóta eltelt hosszú idő alatt egy ISMH-val kapcsolatos magyar adatra sikerült rábukkanni: Frank Miklós egyesületi elnök a folyóiratunk 1967. évi 64. oldalán, a FITEC Cannes-ben, 1966. szeptember 29.-október 3. között tartott kongresszusáról résztvevőként számolt be, és mint írja: „Az ISMH végrehajtó bizottságába beválasztották hazánkat is”. – Ezért is volt remek dolog, hogy 46 év után újra képbe jöttünk. Sikerült az ISMH kongresszusának megrendezési jogát Budapestre hozni. Az eseményre 2002. október 14-19. között Budapesten és Hévízen került sor. Ugyanekkor a balneológiai világszervezet, az ISMH, Bender Tamást választotta elnökévé. Ezzel egy időben Géher Pál a világszervezet pénztárosa lett. Így mondható, hogy Budapest a balneológia fővárosává vált. A tisztségeket két cikluson át töltötték be. Az ISMH-nak nem lévén gyógyszeripari háttere, a szervezet nem mutat föl nagy erőt, világkongresszusain 200-300 közötti a résztvevők száma, ellentétben például a csak kontinentális EULAR 13-14 ezres látogatottságával.

De a másik világszervezetnek, a fürdőügyinek is hasonlóan van magyar vonatkozású története. 1937-ben Budapesten nemzetközi

gyógyfürdő-konferenciát rendeztek, melynek keretében itt alakult meg a Federation International du Thermalisme et Climatisme (FITEC) jogelődje. A kongresszus résztvevői örökös székhelyként határozták meg Budapestet, mely azonban a háború után Svájcba került át. A folyóirat hasábjain Frank Miklós az 1967-es közgyűlési részvételéről is beszámolt, és még megtalálható Fülöp József beszámolója a Tuniszban, 1979 szeptemberében sorra került közgyűlésről. A szövetség életében több évtizeden át résztvevő Fluck

**FITEC
BUDAPEST**

3.–9. Oktober 1982

PROGRAMME PROGRAMM PROGRAM

ASSEMBLÉE DES DÉLÉGUÉS ET CONGRÈS
DE LA FÉDÉRATION INTERNATIONALE DU THERMALISME ET
DU CLIMATISME

INTERNATIONALE VEREINIGUNG FÜR BALNEOLOGIE
UND KLIMATOLOGIE
DELEGIERTENVERSAMMLUNG UND KONGRESS

NEMZETKÖZI GYÓGYFÜRDŐÜGYI
ÉS KLIMATOLÓGIAI SZÖVETSÉG (FITEC)
KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉSE ÉS KONGRESSZUSA

HOTEL GELLÉRT
BUDAPEST
HONGRIE – UNGARN

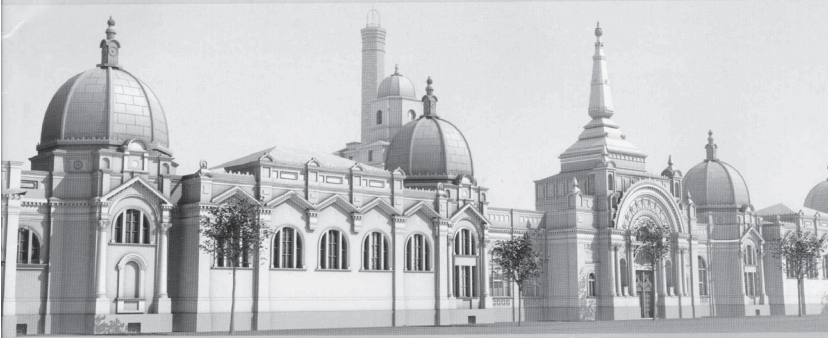
FITEC 1982
címlap

Istvántól nyert értesülés szerint, a nemzeti tagság nem az egyesület részéről állt fenn, hanem az OGYFI fedezte a tagdíjat, majd más szponzorok, s ennek megfelelő volt a küldöttgyűlési személyi részvétel is. A szervezetnek többször is volt Magyarországon rendezvénye: 1977. október 5-10., 1982. október 3-9. és Bükfürdőn 1996. október 27.-november 1. A FITEC-nek 1980-1990 között dr. Fluck István volt az alelnöke. A szervezet 1998 óta már Federation Mondial du Thermalisme et Climatisme (FEMTEC) néven működik.

NEMZETKÖZI BALNEOLÓGIAI KONFERENCIA

Szeged, 2005. április 1-2.

Szeged, 1-2 April 2005

INTERNATIONAL BALNEOLOGY CONFERENCE

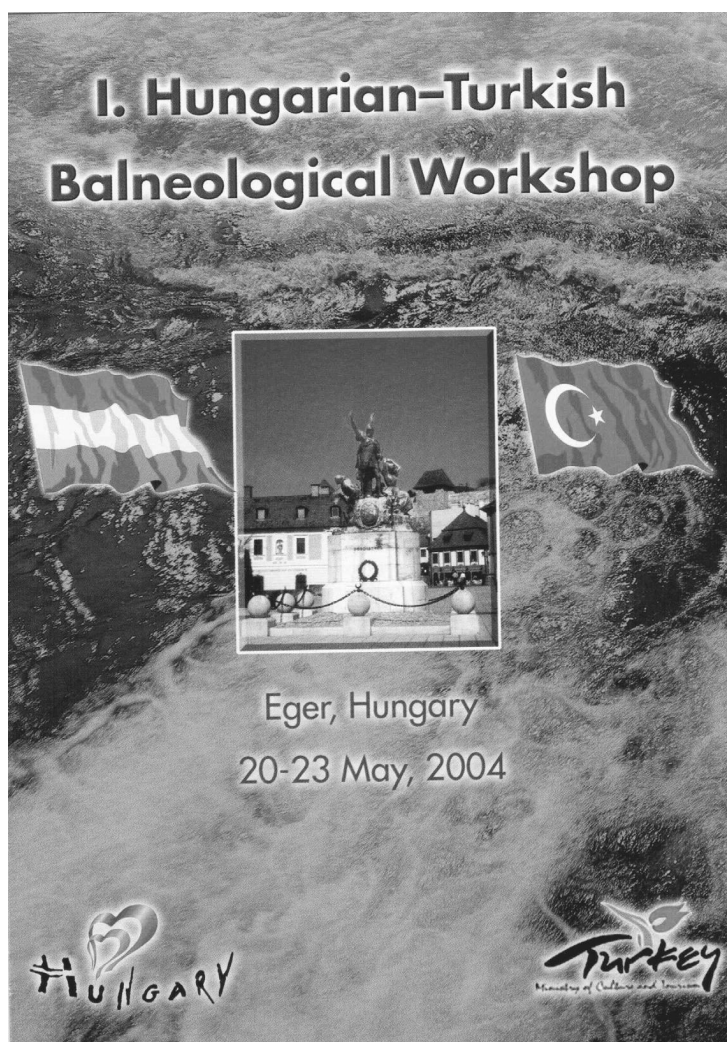

TÖRÖK-MAGYAR BILATERÁLIS BALNEOLÓGIAI RENDEZVÉNYEK

I.	2004. május 20-23.	Eger
II.	2004. szeptember 16-18.	Pamukkale
III.	2005. április 1.	Szeged
IV.	2006. január 18-20.	Balcsova
V.	2007. június 6-10.	Hévíz
VI.	2008. május 1-4.	Belek
VII.	2009. május 7-10.	Hajdúszoboszló
VIII.	2011. szept.29-okt.1.	Bursa

dik és küldöttközgyűlését 2003. november 26-30. ismét Budapesten tartotta.

A nemzetközi szervezetektől független, hazai indíttatású eseményre került sor Szegeden 2005. április 1-2. között, amikor a dél-alföldi egyetemi városban, az Utazás Kiállításához kapcsolódóan sikerült Nemzetközi Balneológiai Konferenciát rendezni. Ritka alkalom volt, hogy jelentős, a témában érintett nemzetközi orvos-szakmai szervezetek tárgyalhattak egymással.

Az ISMH berkeiben Zeki Karagülle iztambuli balneológus professzorral kialakított remek személyes, sőt baráti kapcsolat nyomán Bender elnöknek sikerült nyelbe ütni a török-magyar bilaterális szimpóziumok sorozatát. A nyolc alkalomból négy hazánkban, négy pedig Törökországban zajlott le.

Egy másik, mégpedig szomszédos országgal is lezajlott két bilaterális tanácskozás. 2008. április 10-11.én Kecskeméten volt a Magyar-Szerb Balneológiai Konferencia és 2009. szeptember 11-13.-án Banja Koviljacán a II. Szerb-Magyar Nemzetközi Balneológiai Konferencia.

Zeki Karagülle

A Magyar Balneológiai Egyesület,
a Szerbiai Orvostársaság Balneoklimatológiai Szekciója,
a Dél-alföldi Gyógy- és Termálfürdők Közhazsnú Egyesülete
és a C&T Hungary Kft. tisztelettel meghívja Önt a

MAGYAR-SZERB BALNEOLÓGIAI KONFERENCIÁRA

IDŐPONT: 2008. április 10–11.

HELYSZÍN: **Granada Wellness Hotel** ★★★
(6000 Kecskemét, Harmónia utca 12)

A KONFERENCIA PROGRAMJA

2008. április 10.

- 13⁰⁰ – 14⁰⁰ REGISZTRÁCIÓ
14⁰⁰ – 14¹⁵ MEGNYITÓ:
Dr. Kovács Miklós (OTM Turisztikai szakállamtitkár)
Dr. Albel Andor (Dél-alföldi Termálkaszter elnöke)
14¹⁵ – 14⁴⁵ **A balneológia európai és magyarországi helyzete és törekvései**
ELŐADÓK: *Prof. Dr. Bender Tamás*
Szerbia balneológiai potenciálja
ELŐADÓK: *Prof. dr. Tomislav Jovanović, Dr. Predrag Brkić*
15¹⁵ – 15⁴⁵ **A súlyfürdő, mint hungaricum**
ELŐADÓK: *Dr. Gömör Béla*
15⁴⁵ – 16¹⁵ Kávészünet
16¹⁵ – 16⁴⁵ **Szerbia klimatikus potenciálja**
ELŐADÓK: *Prof. dr. Gordana Popović, Dr. Predrag Brkić*
16⁴⁵ – 17¹⁵ **A balneoterápia költséghatékonysága**
ELŐADÓK: *Hodinka László*
17¹⁵ – 17⁴⁵ **Új gyógyfürdők Szerbiában**
ELŐADÓK: *Doc. dr. Milisav Čutović, Dr. Mirko Grajić*
18⁰⁰ – 20⁰⁰ **Fakultatív wellness program**
20⁰⁰ – 22⁰⁰ **Vacsora, borkóstoló a Szent Vince borrend és Dr. Fülöp Mihály nagymester közreműködésével**

2008. április 11.

- 08⁰⁰ – 09⁰⁰ Reggeli
09⁰⁰ – 09³⁰ **A ribarszka fürdő balneológiai potenciálja**
ELŐADÓK: *Dr. Branislav Katančević, Dr. Dragan Ivanov*
09³⁰ – 10⁰⁰ **Erdélyi moffetták és fejlesztésük helyzete**
ELŐADÓK: *Dr. Talpas János*
10⁰⁰ – 10¹⁵ Kávészünet
10¹⁵ – 10⁴⁵ **A gyógytényezők (termálvíz, gyógygyiszap) hatása a kéz artrózisánál**
ELŐADÓK: *Prim. dr. med. Ágoston F. Ferenc, Dr. med. Klimó Attila*
10⁴⁵ – 11¹⁵ **A Gyulai Várfürdő története**
ELŐADÓK: *Dr. Urbancsek Judit*
11⁰⁰ – 12⁰⁰ Az előadásokal párhuzamosan, alternatív tanácskozás a termálfürdők és fürdőintézetek fejlesztéséről, a magyar-szerb fürdőigazgatók és szakemberek részvételével.
12⁰⁰ – 12²⁰ **Konferencia zárása**
ELŐADÓK: *Dr. Albel Andor*
12²⁰ Ebéd (fakultatív)

A konferenciára tisztelettel meghívjuk és várjuk.

Prof. Dr. Bender Tamás sk. Prim. Med. Ágoston F. Ferenc sk.
Dr. Albel Andor sk.

A mellékelt jelentkezési lapokat kérjük szíveskedjenek kitölteni
2008. 04. 01-ig visszaküldeni a következő elérhetőségekre:
6722 Szeged, Dáni u. 13. postacímre vagy a +36 62 548 485 fax számra.

XI. A BALNEOLÓGIA ÉS A REUMATOLÓGIA VISZONYÁNAK ALAKULÁSA AZ IDŐK SORÁN

Mint bemutattuk, magának az egyesületnek a történetében is, de például a tudományos folyóiratán és sok rendezvényén is végéig követhető a reumatológia és a balneológia összekapcsolódásának és szétkapcsolódásának váltakozása. Ez egyáltalán nem tekinthető kórosnak. Ugyanis – főleg a régebbi korokban, amikor csak igen szegényes gyógyszeres és semmiféle műtéti eljárás nem állt rendelkezésre, – az oly elterjedt mozgásszervi panaszok kezelésére, értelemszerű, hogy például Magyarországon, ahol bőven akadtak spontán feltörő termálvizek, azok játszották a gyógyításban a fő szerepet. Ennek megfelelően a reumásnak mondott betegekhez az orvosi hozzáértés szinte kizárólag a fürdőhelyeken alakult ki – és az ott működő orvos egyformán kellett, hogy értsen a mozgásszervi betegek ellátásához és a vizekhez. Ennek ékes bizonyítéka Weisz Ede könyve 1904-ből.

Viszont az 1891-ben megalakult egyesületben számos orvosi szakma képviselői vettek részt, azzal a céllal, hogy a magyarországi fürdőhelyek felvirágoztatásáért valamit tehessenek. A balneológiai egyesület ezt az attitűdjét, az I. világháború utáni időszakában is megtartotta, pedig akkor már a korábbi fürdőhelyek túlnyomó többsége fölött nem diszponált. A II. világháború után, a megváltozott társadalmi rendszer időszakában, „egyesítették” a balneológiát (tulajdonképpen az egész fizioterápiát) a reumatológiával. Ezzel teljesen megegyező tendencia érvényesült a szakképzés és az ORFI létrehozásának még nagyobb jelentőségű mozzanatában is.

A szakképzés. A magyar reumatológia dokumentumait összegyűjtő kötetben látható, hogy 1937-ben „Természetes gyógymódok” volt annak a szakképzésnek a neve, mely a kor körülményeinek megfelelően egyben fedte le a reumatológiát, mint klinikai szakmát, és a fizioterápia minden ágát. 1948-ban javasolta B. Pártos Alice a „rheuma és fizikoterápia” szakorvosi elnevezést. Természetesen itt nem csak az elnevezésről volt szó, hanem a mögötte lévő tartalmi kérdésekről. Az elnevezés és némi változtatásokkal a követelmény rendszer több, mint negyven éven át élt. Vagyis ha például egy fürdőbe, vagy egy kórházi központi fizioterápiára orvost kerestek, „kénytelenek” voltak egy „reumatológia és fizioterápia” szakképesítésűt alkalmazni. Hogy önállóan a fizioterápia egészét művelő és nyújtani tudó szakorvos létezessen, aki belgyógyász, ortopéd, és minden

egyéb klinikai szakképesítés után szerezhesse ezt meg – 1993-ban sikerült szétválasztani a „szíami ikreket”.³⁸ Azonban ebben a formában ez pünkösdi királyság volt. Közben ugyanis begyűrűzött hazánkba az EU mintája, ahol „rehabilitáció és fizikális medicina” szakképesítés létezik. Így 2004-ben 54.-ként levizsgázott az utolsó hazai „fizioterápiás szakorvos”, de nem azért, hogy ebben a kérdésben újra előálljon a reumatológia-fizioterápia házasság.

Az ORFI.³⁹ Vizsgálódásunk tárgya szempontjából különösen fontos a magába foglalt neves fürdők sorsa is. Az előzmények vázlatosan. A II. világháborúig, régmúlt fényes történetét folytatta a két szomszédvár. Az Irgalmasok kezelésében lévő Császár-fürdő, fekvőbeteg részlegekkel, sportuszodával (!), illetve az 1884-ben megépült, Rt. tulajdonú elegáns Lukács-szanatórium, fürdőlétesítményeivel, uszodájával. A háború alatt mindkét ingatlanban és a berendezéseikben súlyos károk keletkeztek. – Először a Szent Lukács Gyógyfürdő Rt. került állami kezelésbe. A komplexumot kettéosztották, a betegellátó részek az Állami Rheuma Kórházhoz kerültek (igazgató főorvos Schulhof Ödön magántanár), a fürdő üzemek pedig a Lukács Fürdő Nemzeti Vállalatnál folytatták működésüket. Mint tudjuk ez a célszerűtlen kettéosztottság (hasonlóan a Gellért fürdőhöz) a mai napig fennáll. – 1949 áprilisában a Császár-fürdő egységét bontotta meg az államosítás. Összes gyógyfürdő létesítményét, az I. Európa bajnokság céljaira 1926-ban épült 50 méteres sportuszodát és a 25 méteres fedett uszodát a Sporttelepek Nemzeti Vállalat tulajdonába adták. – 1950. évi december hó 28-án az állam tulajdonába vette az Irgalmasrend magyar tartományi főnöke kezelése alatt álló Marczibányi István és Mária féle Császárfürdői Kegyes Alapítványt. A vagyont négyfelé osztották. 1951 tavaszán az Állami Rheuma Kórházat összevonták a Császár-épülettel (fürdői nélkül!), és az Országos Balneológiai Kutató Intézettel. Így megalakult a Kunfi Zsigmond Utcai Állami Kórház, mely még az év során fölvette az Országos Reuma és Fürdőügyi Intézet nevet. Megjegyzésre érdemes, hogy 15 évvel később egy hasznos korrekció történt, mert a Császár épület balneológiai traktusait 1965-ben „visszajuttatták” az ORFI-nak.

És a teljesség kedvéért, az immáron az ORFI kezelésében lévő teljes Császár fürdőben 1981 első felében elkészült az eredeti formájában restaurált törökfürdő és megnyitották a hozzá kapcsolódó 300 ágyas új, sanatóriuminak mondott épületet.

XII. RÖVID ÉLETRAJZOK

AGYAGÁSI DEZSŐ (1922-2006)

Belgyógyászból lett reumatológus. 1964-ben lett az egri osztály első vezetője és maradt 18 éven át. Kitüntetésen foglalkozott a balneológia minden ágával.

BAKOS LÁSZLÓ (1914-1991)

Reumatológus. A Lukács gyógyfürdőkórházban dolgozott, majd 1951-től a jogutód ORFI-ban, ahol 26 éven át volt osztályvezető. Két cikluson át az MRE főtitkára.

BELÁK SÁNDOR (1886-1947)

1921-1932 Debrecenben a Gyógyszertani, 1932-től haláláig Budapesten a Kórtani Intézet igazgatója. 1937-től a Budapesten a Rheuma- és Fürdőkutató Intézet igazgatója. Az MTA tagja (1941).

BOZSÓKY SÁNDOR (1927-2007)

1955-ben került az ORFI-ba, az Immunológiai Laboratórium vezetőjének. 1967-től reumatológiai osztályvezető, 1976-tól 1982-ig az intézet főigazgatója. 1971-től a reumatológia és fizioterápia első hazai tanszékvezető egyetemi tanára. Az orvostudomány doktora.

de CHATEL ANDOR (1902-1995)

Belgyógyászként került 1936-ban a Gellért fürdőbe, ahol 1977-ig dolgozott. Reumatológiai tankönyveket szerkesztett, vezető szerepet játszott az egyesületi életben, sok éven át az egyedüli szakvizsgáztató volt. Az orvostudomány kandidátusa.

CSERMELY MIKLÓS (1927-2015)

Húsz éven át volt sikeres ortopédus az ORFI ortopédiai osztályán. Úgy tűnik mégis utána találta meg szakmai működésének igazi értelmét, amikor áttért a reumatológiára és a fizioterápiára. – Nagy energiákat fektetett a fizioterápia művelésébe, oktatásába. Négy jelentős fizioterápia tárgyú könyvet írt, illetve szerkesztett.

FARKAS KÁROLY (1905-1979)

Patológus. 1957-ben került az ORFI-ba. Főigazgató főorvos 1976-ig, a patológia osztályvezetője 1979-ig. Az orvostudomány doktora. Címzetes egyetemi tanár.

FRANK MIKLÓS (1895-1971)

A budapesti karon szerzett 1918-ban orvosi oklevelet. Öt évig volt a Korányi klinikán tanársegéd, majd évtizedeken át rendelőintézeti belgyógyász, s 1951-1966 között belgyógyászati osztályvezető az ORFI-ban. Már a háború előtt elkötelezett balneológus volt, 1935-től az egyesület főtitkára. Az orvostudomány kandidátusa.

GÁSPÁRDY GÉZA (1901-1975)

Az Irgalmasrendi kórház belgyógyászatán dolgozott, majd 1934-től a Császárfürdő rendelő főorvosa. 1951-től 18 éven át az ORFI-ban reumatológiai osztályvezető.

HAJÓS KÁROLY (1891-1976)

Belgyógyász. Tizenkét éven át a Korányi-klinika munkatársa. 1946-ban a Belgyógyász Szakcsoport Allergológiai Szekciójának első elnöke, majd 1967-től az Allergológiai Társaság első elnöke. 1959-1968 az ORFI Allergológiai osztályának vezetője. Az orvostudomány doktora. Címzetes egyetemi tanár. Számos allergiával, asztmával foglalkozó kiadvány szerzője.

HÖNIG VILMOS (1913-1988)

Sebész, traumatológus. 1955 és 1969 között az Országos Traumatológiai Intézet helyettes igazgatója. Az orvostudomány kandidátusa.

KÉRDŐ ISTVÁN (1923-1981)

1952-től az ORFI dolgozója. 1966-1981 között az I. Belgyógyászati osztály vezetője. Ritkaságként - tudományos érdeklődése biometeorológia és bioklimatológia felé irányult. Ő alkotta meg a „vegetatív index” fogalmát. Közreműködött a levegőionizátorok megszerkesztésében. Az OGYFI főigazgató helyettese is volt. Az orvostudomány kandidátusa.

MIHÁLY DEZSŐ (1912-1983)

Jogász. A Népjóléti Minisztériumban dolgozott és egészségügyi igazgatási kérdésekkel foglalkozott. AZ OGYFI jogásza.

MOLL KÁROLY (1889-1982)

Belgyógyász, ideggyógyász valamint reumatológus. 1920 nyaratól a nyári idényben hévízi fürdőorvosként működött, de egyben Budapesten a MÁV Kórház reumatológiai osztályát vezette. 1943-ban költözött végleg Hévízre, ahol 1948-tól a fürdő vezetője, majd 1952-től osztályvezető, majd igazgatóhelyettes a megalakult Állami Gyógyfürdőkórházban. A súlyfürdő kezelés felfedezője. A város hálából 1996-ban teret nevezett el róla, melyen egészalakos bronzszobra áll.

PAP LAJOS (bilkei) (1894-1976)

1935 és 1944 között volt a Székesfővárosi Gyógyfürdők igazgatója. 1945 után Portugáliába emigrált, ahol a nyelv megtanulása után Lisszabonban, az általa alapított központi reumatológiai intézet vezetője lett.

PAPP FERENC (1901-1969)

Hidrogeológus. A budapesti műszaki egyetemen az ásvány- és földtani intézetben dolgozott, 1960-tól tanszékvezető. Részt vett a hazai karsztkutatásban, Karszt- és Barlangkutató Állomást alapított. A föld- és ásványtani tudomány kandidátusa.

B. PÁRTOS ALICE (1901-1966)

Orvosi diplomáját Németországban szerezte meg. A 30-as évek végén 4 éven át Pöstyénben fürdőorvos. Az Állami Rheuma Kórház három osztályvezetője közül az egyik, majd haláláig az ORFI-ban reumatológiai osztályvezető. Nevében a B. betű, férje, a Kossuth-díjas festőművész, Bernáth Aurél nevét jelenti.

PÁTER JÁNOS (1905-1976)

Orvos, higiénikus. 1963-tól Pécsen a közegészségügy egyetemi tanára, intézetigazgató. Az orvostudomány kandidátusa.

RICHTER ANDRÁS (1911- 2001)

Belgyógyász, majd laboratóriumi és reumatológus szakorvos. Szakmai életének a vezérfonala mindvégig a kutatás volt. 1951-től kutatólaboratórium vezető az ORFI-ban. Az orvostudomány kandidátusa.

RIESZ EDE (1911-1983)

1954-től 22 éven át az ORFI-ban reumatológiai osztályvezető. Több szakkönyvet szerkesztett, írt fejezeteket.

SCHULHOF ÖDÖN (1896-1978)

1918-ban szerezte meg orvosi oklevelét. Belgyógyászati működés után Hévízen lett fürdőorvos, de a fővárosban is rendelt. 1949-től az Országos Balneológiai Kutatóintézet vezetője, 1951-től az ORFI-ban töltött be kutatói igazgatói posztot. 1951-54 és 1966-71 között reumatológiai osztályvezető. Számos közérthető és fontos orvosi kötet szerzője, például „A gyakorló orvos rheumatológiája”, „Reumás fájdalmak”. Az orvostudomány kandidátusa.

STRECKER OTTÓ (1920-1989)

Körzeti, majd honvédorvos, Győrött a Honvédkórház parancsnoka, majd leserelése után két évig reumatológiai osztályvezető. 1959-től Hévízen az Állami Gyógyfürdőkórház igazgatója, majd főigazgatója. Fejlesztések, a kórház megújítása, a gyógy-idegenforgalom megszervezése fűződik a nevéhez.

SZÁNTÓ LÁSZLÓ (1914-1997)

Az ORFI II. Belgyógyászati osztályának vezetője 1951-1981. Az orvostudomány kandidátusa. Címzetes egyetemi tanár.

TAKÁCS BÉLA (1931-1977)

Belgyógyász és reumatológus. Reumatológiai osztályvezető az ORFI-ban 1968-1977 között.

VADÁSZ GYULA (1917-1982)

Bolognában, 1940-ben szerzett orvosi diplomát, 1946-ban Magyarországon belgyógyász képesítést. Pályafutása során a Honvéd Kórház parancsnoka, majd az Egészségügyi Minisztériumban dolgozott, megalakulása óta az Országos Gyógyfürdőügyi Főigazgatóság vezetője.

VÁRADY KÁLMÁN (1912-2005)

Jogász végzettségű, de már 1938 óta az egészségügyben dolgozott. 1981-től szívvel, lélekkel tevékenykedett egyesületi titkáráként és a szaklap mindeneként.

XIII. IRODALOM

1. Dr. Gömör Béla: A magyar balneológia aranykora.
Az egyesület első ötven éve
Budapest, GMR Reklámügynökség, 2006.
2. Az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének Története 1945-1975.
Szerkesztette: Nógradi Tóth Erzsébet
Budapest, Népszava Lap- és Könyvkiadó, 1985. 23. oldal
3. u. o. 58. oldal
4. u. o. 23. oldal
5. u. o. 139. oldal
6. Papházi Tibor: Egyesületek, társadalom, egészségügy.
Fejezetek az egyesületek szociológiájának köréből
Nonprofit Kutatócsoport, Budapest, 1997
7. A Magyar Balneoklimatológiai Egyesület Évkönyve 1967.
Szerkesztette: dr. Mihály Dezső
8. Poór Gyula: Beszámoló a III. ILAR-Kongresszus tiszteletére állított emléktábla avatásáról
Magyar Reumatológia XXXI. 1990. 122. oldal
9. Fröchlich Loránd: Beszámoló a „*Mozgásszervi betegségek komplex kezelése és rehabilitációja*” tárgyú konferenciáról.
Rheumatologia Balneologia Allergologia XX. 1979. 60-61. oldal
10. Dr. Weisz Ede: Az ízületi betegségek gyógyítása
Budapest, Singer és Wolfner, 1904.
11. Rheumatologia. Szerkesztette: Belák Sándor
Budapest, Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat, 1941.
12. A rheumagyógyítás gyakorlata. Az 1943. évi tanfolyamon tartott előadások. A tanfolyamot vezette: Belák Sándor és bilkei Pap Lajos
Budapest, Orvosképzés 1944. évi külömfüzete
13. A mozgásszervi betegségek. Szerkesztette: Dr. Chatel Andor
Budapest, Művelt Nép, 1956.
14. Magyarország ásvány- és gyógyvizei.
Szerkesztette: Dr. Schulhof Ödön. Budapest, Akadémia Kiadó, 1957.
15. Rheumatologia. A mozgásszervek betegségei. Szerkesztette:
Chatel Andor, Riesz Ede
Budapest, Medicina, 1966

16. Reumatológia. Szerkesztette: Gömör Béla, Bálint Géza
Budapest, Medicina, 1989
17. Reumatológia. Egyetemi tankönyv. Szerkesztette: Gömör Béla
Budapest, Medicina, 2001
18. A reumatológia tankönyve. Szerkesztette: Poór Gyula
Budapest, Medicina, 2015.
19. Irányi Jenő, Mirgay Sándor, Riesz Ede, Schulhof Ödön: Fizikoterapia –
Balneoterapia.
Budapest, Medicina, 1963.
20. Physiotherapia. Szerkesztette: Irányi Jenő, Bozsóky Sándor
Budapest, Medicina, 1974.
21. A fizioterápia elmélete és gyakorlata. Szerkesztette: Bálint Géza,
Bender Tamás
Budapest, Springer, 1995.
22. Csermely Miklós: Fizioterápia
Budapest, Medicina, 2009.
23. Csermely Miklós: Gyógyfürdők és gyógyvizek. Gyógyászati centrumok
az orvos szemszögéből.
Budapest, White Golden Book, 2002.
24. Dr. Bender Tamás: Gyógyfürdőzés és egyéb fizioterápiás gyógymódok
Budapest, SpringMed, 2008.
25. Balogh Zoltán: A Hévízi-tó kálváriája egy orvos szemével I.
– Küzdelem a megmaradásért
Budapest, Kairosz, 2006.
26. Antall J., Buzinkay G., R. Harkó V., Vida T.: A magyar balneológia
irodalmának kezdetei és törekvések egyetemi oktatására.
in: Országos Reuma és Fizioterápiás Intézet Jubileumi Évkönyv 1951-1971
Budapest, Interpress, 1971. 370-378. oldal
27. Szarka Lajos: Páratlan testvérpár
A Schulhof testvérek szerepe Hévíz „világfürdővé válásában”
Hévíz, Hévíz Város Önk., Kórház, 1999.
28. Medicina in nummis. Összeállította: Csoma Mária
Budapest, Semmelweis Múzeum, Könyvtár, Levéltár, 2000.
71. oldal. Reprodukálva LXIV.
29. Báthory G., Merétey K., Korda J., Gasztonyi G., Böhm U., Görgényi F.,
Bálint G.: Kettős vak kísérlet a kiskunhalasi termálvíz terápiás hatásának
mérésére rheumatoid arthritises betegeken.
Magyar Reumatológia 1981, 22, 30-36.

30. Szucs L, Ratko I, Lesko T, Szoor I, Genti G, Balint G: Double blind trial on the effectiveness of the Puspokladany thermal water on arthrosis of the knee-joints.
Journal of the Royal Society of Health 1989, 109, 7–9.
31. Kovacs I., Bender T.: The therapeutic effects of Cserkeszölő thermal water in osteoarthritis of the knee: A double blind, controlled, follow-up study
Rheumatology International 2002, 21: 218-221.
32. Olah M, Koncz A, Fehér J, Kálmánczey J, Oláh C, Balogh S, Nagy G, Bender T.: The effect of balneotherapy on C-reactive protein, serum cholesterol, triglyceride, total antioxidant status and HSP-60 levels.
International Journal of Biometeorology 2010, 54:249-254.
33. Tefner IK, Németh A, Lászlófi A, Kis T, Gyetvai G, Bender T.: The effect of spa therapy in chronic low back pain: a randomized controlled, single-blind, follow-up study.
Rheumatology International 2012, 32: 3163-9.
34. Kulisch Á, Benkő Á, Bergmann A, Gyarmati N, Horváth H, Kráncz Á, Mándó ZS, Matán Á, Németh A, Szakál E, Szántó D, Szekeres L, Bender T.: Evaluation of the effect of Lake Hévíz thermal mineral water in patients with osteoarthritis of the knee: a randomized, controlled, single-blind, follow-up study.
Eur J Phys Rehabil Med. 2014 50:373-81.
35. Tefner IK, Kovács C, Gaál R, Koroknai A, Horváth R, Badruddin RM, Borbély I, Nagy K, Bender T.: The effect of balneotherapy on chronic shoulder pain. A randomized, controlled, single-blind follow-up trial. A pilot study.
Clinical Rheumatology 2015 34:1097-108.
36. Kovács C, Bozsik Á, Pecze M, Borbély I, Fogarasi A, Kovács L, Tefner IK, Bender T.: Effects of sulfur bath on hip osteoarthritis: a randomized, controlled, single-blind, follow-up trial: a pilot study.
International Journal of Biometeorology 2016 Jun 21. (???)
37. Gömör Béla: A balneo-, hidroterápia helyének változása a medicinában
Orvosi Hetilap, 2013, 154: 1900–1904.
38. Gömör Béla: Szakorvosképzés reumatológiából és fizioterápiából.
A sziámi ikrek szétválasztása
Magyar Reumatológia 1993, 34, 455-460.
39. Hatvanéves az ORFI. Szerkesztette: Poór Gyula
Budapest, ORFI, 2011.

